

2 крб. 30 к.

•МУЗИЧНА УКРАЇНА•

❖
БУД ЗДРАВА, ЗЕМЛИЦЕ

***БУД ЗДРАВА,
ЗЕМЛИЦЕ***

***БУД ЗДРАВА,
ЗЕМЛИЦЕ***

УКРАЇНСЬКІ НАРОДНІ ПІСНІ
ПРО ЕМІГРАЦІЮ

КИЇВ
«МУЗИЧНА УКРАЇНА»
1991

Упорядкування, вступна стаття і примітки
С. Й. ГРИЦИ

Редактор В. М. Пономаренко

Пропонований збірник є першим у нашій країні окремим виданням українських пісень про еміграцію. Вони є цікавим феноменом творчості українського народу, що виник на тернистій стежі вимушеної розлуки з рідним краєм, домівкою і зустрічі з чужиною, куди їхали люди з вірою на поліпшення своєї долі та долі своїх дітей. Цей шлях був непротим, міражним, оповитим невідомістю майбуття, зданим на ласку фортуни.

На віддалі від свого дому, землі, рідного порогу виникає нове усвідомлення їх цінності. Матеріальне благополуччя окремих щасливців не знімає ностальгії скитальця в середовищі діаспори. Коріння кличе. Звідсіль постійна роздвоєність уяви, постійна мрія знову повернутись у рідну землю, поміж свої люди. Нереалізована для багатьох мета породжувала комплекс вини, потребу «сплатити борг» блудних синів. Такими настроями пронизана вся емігрантська пісенність.

Це нова гілка на фольклорному дереві. І як усе нове, що виходить за межі традиції, вона приймалася болісно і не відразу. Понад двадцять років тому, беручи участь у підготовці тому «Наймитські та заробітчанські пісні» (1975), я запропонувала включити до нього й емігрантські. Тоді вони вважалися тінговою частиною культурної спадщини, як усе, що було пов'язане з діяльністю української діаспори. Проте, не визнаючи фальші і штучно створюваних пустот, історія рано чи пізно ставить явища на свої місця в їх логічному порядку. Так сталося і з піснями про трудову еміграцію народу, піснями, які у своєму поході сягнули аж за океан.

Б 5209000000—077 — інформлист
М208(04)—91

© С. Й. Грица. Упорядкування, вступна стаття і примітки, 1991.

© А. Й. Влязло. Художнє оформлення, 1991.

© В. М. Мірошніченко. Переклад на англійську, 1991.

Емігрантські пісні вибиваються із «міфологічного» стилю фольклору, схильного об'єднувати безліч подій, узагальнювати їх певною типовою ситуацією. Еміграція — подія цілком не типова для українського трудівника, тому не дивно, що й творчість, з нею пов'язана, містить багато новацій в сюжетах, у лексиці, в загальному сенсі. Незмінним, однак, залишається в ній «кровний» генотип, котрий безпомилково відводить до місць походження її творців і носіїв, пов'язує з усією пісенністю українського народу. Відірвати її від генетичного коріння фольклору етнічної метрополії було б неможливо, бо культура народу єдина, вона нероздільна, яким би простором не були роз'єднані його атоми.

Українська еміграція, котра розпочалась в останньому десятиріччі XIX ст. і проходила кількома етапами, відбувалась, в основному, із західноукраїнських земель — Галичини, Буковини, Закарпаття, що перебували під владою Австро-Угорщини, боярської Румунії. Вона була переважно селянською і влилась у міжнаціональну. Разом із зубожілими селянами-українцями виїздили поляки, словаки, чехи, угорці та ін. Один з перших дослідників цього історичного явища в Європі Л. Каро серед факторів, які її спричинили, зокрема в Галичині, називає тяжке економічне становище народу, брак землі, забитість людей, манію процесування за неї, що вела до катастрофічного її роздрібнення, ліцитацій.¹

Про те ж писав у нас М. Драгоманов, займаючись народною творчістю про громадські справи у пореформовий період, аналізуючи її соціальне підґрунтя. Він вказував на ті ж причини виходів селян на заробітки: «... запро-

¹ Dr. Caro L. Auswanderung und Auswanderungspolitik in Österreich//Auftrag des Vereins für Socialpolitik herausgegeben. Leipzig, 1909. Цит. за роботою: Кузеля З. Причинки до студій над нашою еміграцією//Записки наукового т-ва ім. Шевченка. — Львів, 1911. — Т. 105. — С. 186.

дують свою працю так дешево й так надовго за завдатки од грошових людей, котрі звать в Галичині «порціями», що знов появляється коли не старе крєпацтво, то у всякім разі стара панщина».²

Про «порції», від яких селянин не мав за що відкупитися, які не давали йому спокою навіть у снах, згадується в одній з емігрантських пісень:

Снила ся мі тамтой ночі новина,
Же ня жена в старим краю споминат.
Споминат ня она в тим старим краю,
А же од ней на порцію питают.

(Див тут, с. 99)

Галицька шляхта, боячись втратити кращих робітників, вбачала в еміграції тільки лихо: повтікають «хлопи», не стане дешевої робочої сили. «Коли, панове, не хочете еміграції до Америки, — писав І. Франко, — візьміться до поправи його економічного і культурного стану».³

Еміграція була континентальною і за межі континенту, сезонною і довготривалою. У пошуках роботи українські селяни виїжджали до Німеччини, Угорщини, Швеції, а також до США, Канади, Бразилії, Мексики. Їх безвихіддю користувалися «агенти», немилосердно визискуючи, доставляючи мільйони людей по дешевій ціні за океан (бувало по 160 франків за голову)⁴ на найважчі роботи — плантації, копальні. Вони ж вдавались до фальшивих листів ніби-то від імені емігрантів, забезпечуючи тим безперервний потік дешевої робочої сили. На переправних пунктах у заокеанські подорожі — Бремені,

² Драгоманов М. Нові українські пісні про громадські справи. — К., 1918. — С. 124.

³ Франко І. Твори в двадцяти томах. — К., 1956. — Т. XIX. — С. 313.

⁴ Кузеля З. Причинки до студій над нашою еміграцією//Записки наукового т-ва ім. Шевченка. — Т. 105. — С. 187.

Гамбургу, Відні, Амстердамі, Генуї відбувався відбір дужих, здорових, в силі віку людей, яких чекала далека небезпечна дорога, зустріч із незнайомою землею, ділками — босами. Чужина не гарантувала від хвороб, визисків, банкрутств господарів. Майже з документальною точністю оповідають про це емігрантські пісні «Були у нас колись воли», «Як я з краю виїжджаю» та ін.

За визнанням дослідників того часу, становище емігранта було незавидним: земля необроблена, зв'язок між людьми неналагоджений, суворий клімат, довгі зими, а що найприкріше — самотність. Немало українських трударів, не маючи коштів, виїздило без сімей з надією на повернення.

Та стан українського селянина у чужих державах мало кого обходив. Потрібен був зиск із його праці. Працювати ж він умів, бо й на далекій чужині швидко здобув собі опінію чесного і вартісного, кмітливого трудівника. За даними дослідника Р. Пфлігля (Брно, 1909), серед суджених за злочин, провини емігрантів різних національностей у перших роках ХХ ст. найменший процент становили українці.⁵

Окрім втрат, трудова еміграція потенціально створювала можливість для покращання матеріального становища емігранта (показово, що з погляду матеріального забезпечення серед виїжджаючих у ті часи українці були на останньому місці).⁶ Вона ж сприяла міжнаціональним культурним контактам, поширенню здобутків даної культури в середовищі діаспори, матеріальному прибутку для власного народу, розвивала навички співжиття, формувала специфічну ментальність людей, віддалених від корінної етнічної метрополії, особливі патріотичні почуття до неї, якщо чужина їх повністю не асимілювала.

⁵ Кузеля З. Причинки до студій над нашою еміграцією. — Т. 101. — С. 158.

⁶ Там же. — С. 154.

Найважливіші віхи еміграції, психологія її учасників знайшли доволі докладне відображення у відносно новому, з погляду фольклорної ретроспективи, шарі пісенної творчості. Ця пісенність становить стрункий тематичний цикл, відтворюючи всі етапи внутріконтинентальної та, зокрема, заокеанської («міжконтинентальної») еміграції: прощання з рідним краєм, небезпечну далеку дорогу через океан, зустріч з чужиною, випробування на витривалість, щасливий або трагічний фінал далеких мандрів. Жодна з груп відомих нам українських пісень (про заробітчанство, чумацтво, рибальство, строкарство тощо) не дає такої широкої ситуативної панорами, як пісні про еміграцію до Америки, Канади, Бразилії, Мексики, Аргентини. Це драматична епопея про шукачів міражного «земного раю», сповнена надій, тривог, щасливих несподіванок або й розчарувань. Її руховою пружиною є незвичайні для традиційного фольклору сюжети, образи, події. Вона хронікерська, публіцистична за характером. Нові факти виходу у незнаний простір знаходяться в опозиції до традиційних фольклорних канонів, сюжетів. Де ще знайдемо такі віршовані рядки:

В дампишу сідаю, ще й тяженько здихаю,—
Як сі буря звіє, народ потопає!
Мати вповідає: «Померла ми дитина»,
Агентповідає: «Я ти не родина».

або ж:

По Канаді ходжу, смутний я завсіди,
Сімсот кілометрів йа сусід від сусіди!

(Див. тут с. 65)

Не випадково до емігрантських пісень, подібно, як і до інших заробітчанських, строкарських, заводських, вчені ставились з упередженням. Дехто вважав їх симптомом деградації фольклору, його денаціоналізації. Далековидці ж, навпаки, побачили в них нову фазу в розвитку на-

родної творчості. Один із перших їх збирачів В. Гнатюк відзначав: «Записавши ті пісні, я був певний, що вони лише перші вісники цілого нового циклу. І я не завівся у тій певності»⁷. Так же вважали й І. Франко, Ф. Колесса, Й. Роздольський. Перші записи емігрантських пісень В. Гнатюка І. Франко опублікував ще у 1898 р. в «Етнографічному збірнику» (т. VI). Більше п'ятдесяти пісенних текстів про еміграцію В. Гнатюк опублікував у 1902, 1903 рр. у «Записках Наукового товариства ім. Шевченка» (тт. 50—52).

Цілий блок емігрантських пісень з мелодіями записав у 1913 р. Ф. Колесса на Лемківщині в Горлицькому, Грибівському, Сяницькому повітах, що тепер знаходяться у межах Республіки Польщі, опублікувавши їх у збірнику «Народні пісні з Галицької Лемківщини» (1929). Серед них особливо виділяється масштабна оповідь-монолог «Як я з краю виїжджаю», котра до подробиць змальовує всі етапи заробіткової еміграції — виїзд з краю, працю на чужині, повернення на рідну землю. У тому ж територіальному осередку, на Карпатських Бескидах, варіанти вже відомих пісень, а також нові з мелодіями записав у 30—40-х рр. лікар і хоровий диригент О. Гижа. Згодом вони були опубліковані в збірнику «Українські народні пісні з Лемківщини» (К., 1971). У післявоєнні роки цілу низку пісень про еміграцію записали від українського населення Пряшівщини великі ентузіасти, збирачі фольклору Ю. Костюк, Ю. Цимбора, А. Дулеба і подали їх, серед інших, у фундаментальних збірниках «Українські народні пісні з Пряшівського краю» (1957), «Народні пісні Східної Словаччини» (кн. 2, 1963 і кн. 3, 1977), а також М. Мушинка в збірнику «Срібна роса» (з репертуару народної співачки Анці Ямбур із Стащина), (1970) та у збірнику «На чужині».

⁷ Див.: Гнатюк В. М. Вибрані статті про народну творчість.— К., 1966.— С. 78.

Один із найпопулярніших зразків емігрантських пісень про Канаду («Ой Канадо, Канадочко») знаходимо у збірнику К. Квітки «Українські народні мелодії» з приміткою: «Еміграція до Канади, як видно з арт. [икула] В. Гнатюка в Зап. [исках] Н. [аукового] Т. [овариства] ім. Шевч. [енка] — т. 52, викликала чимало таких новотворів. Мелодія ч. 714 н [ашого] з. [бірника] записана в Кам'янецькiм повіті, але занесена туди з Галицького Поділля, як видно зі слів 4-ї строфи «пішов до Борщева пашпорт виробляти», скільки мені відомо, є перший публікований музичний зразок до цієї групи»⁸.

Це зауваження зайвий раз підкреслює локалізацію циклу емігрантських пісень у західних теренах України, звідки найактивніше відбувалось переселення українців у інші країни.

Еміграція поширилась і на бачванських українців, що жили поміж сербами в Югославії. Звідтіть маємо теж декілька варіантів, які подав О. Тимко у трьох випусках «Наша писня. Збірник народних і популярних пісень югославянських русинок» (Керестур, 1953—1954).

Обсяг пов'язаних з еміграцією пісень, котрі прищепилися у фольклорі, не такий вже великий. Це ряд найбільш поширених, новостворених «стрижневих» сюжетів, таких як «Подме, хлопці, подме до той Гамерики», «Ой Канадо, Канадочко, яка ти зрадлива», «Мій муж в Гамерице», «Добре тим невістам, гей, у краю», «Як я ішов з Америки додому», «Були у нас колись воли», що мають значну кількість словесних і мелодичних варіантів. Входять у цей цикл і, пристосовані до нових обставин, традиційні лірично-побутові пісні, балади, котрі як безцінний і невід'ємний духовний скарб мандрували разом із людьми, втішаючи їх у тяжку годину. Серед них «Бувай ми здорова, ти дівчино моя», «Плине качур до Дунаю», «Гой росте

⁸ Квітка К. Українські народні мелодії.— К., 1922.— С. IX.

спориш», тобто ті, котрі найбільше відповідали настрою прощання з рідною домівкою, служили розрадою у душевних переживаннях. Є серед них перетекстовки жовнірських, вояцьких пісень, як, наприклад, «Там в зеленім гаю, там пташки співають», «Як я ішов з Америки додому».

Емігрантські пісні — рідкість у збірниках українського фольклору ХХ ст., вони унікальні й в побуті. Час їх творення — в основному, в перших десятиріччях ХХ ст. — був, як для фольклору, надто коротким. Середовища, як такого, для їх поширення, виспівування на землях метрополії не було. Очевидно не було його і на початкових етапах життя переселенців, розпорошених по різних місцях на чужині. Фольклорні ж твори, а зокрема пісні, які не мають простору для живого побутування, поступово забуваються, бліднуть.

У спеціальних експедиціях 1969, 1970 рр., присвячених збиранню заробітчанських пісень, епічних новотворів, мені вдалося записати декілька таких зразків на Тернопільщині від лемків — переселенців з Польщі, декілька на Чернівецьчині та Львівщині. Більшість із них у порівнянні з давніми варіантами спрощені, редуковані в словесному тексті, чого не скажеш про мелодії. Характерно, що зразки пісень про еміграцію, котрі знаходимо в доступних нам зарубіжних публікаціях, у більшості випадків тотожні з корінноукраїнськими і, якщо навіть не у повних варіантах, то, у всякому разі, в тих же генотипних блоках, що складають основу циклу пісень про еміграцію. У більшості випадків вони надруковані там без мелодій. Для них у цій збірці ми зробили виняток, надрукувавши тільки тексти (див. тут с. 73—76), як доказ тривалого збереження етнічної інформації у фольклорі в умовах діаспори. Вони демонструють єдність двох половинок роз'єднаної етнічної цілісності. Такі джерельні витoki матеріалів нашої збірки. До неї ми включили і пісні літературного походження: «Чуєш, брате мій», створену на

Україні, що стала символом прощання з рідною землею і «Пісне моя українська», створену в Канаді, як заповіт не забувати свого на чужині:

Пісне моя українська,
Яка ти м'ні мила,
Бо матуся тую пісню
Співати навчила.

Відносно невеликий обсяг пісень емігрантського циклу не зменшує їх пасіонарності, як тієї частини фольклору, котру вчені кваліфікували як нову фразу в його розвитку.

«Сі пісні, — писав Ф. Колесса, — складаються на широкий цикл, справжню епопею, що з різних боків змальовує долю емігрантів. На піснях про еміграцію бачимо, як на наших очах твориться нова група пісенна, що найсильніше виступає на західних окраїнах та поволі охоплює щораз то ширші круги»⁹. Порівняно недавні за часом творення, складені по свіжих слідах подій, вони уступають фольклорній класиці, зокрема з погляду поетичного вислову. В них чимало трюїзмів, йдучих від безпосереднього сприйняття життя:

Приїхав до Пруса, став ся мельдувати,
Дали до копальні вугля ладувати.
Дали до копальні вугля ладувати,
Зачали кавалки на него спадати.

(Див. тут с. 89)

«Подибуємо в них цілий ряд нерівностей і хиб, — писав В. Гнатюк, — вони часто кульгаві, подекуди недоладні й недотепні, бо не мали ще часу походити по широких кругах людей, огладитись між ними... Тим-то вони, в порівнянні з іншими, старшими піснями, особливо

⁹ Колесса Ф. Українська народна пісня у найновішій фазі свого розвитку // Колесса Ф. М. Фольклористичні праці. — К., 1970. — С. 42.

ліричними, стоять нижче щодо артистичного викінчення»¹⁰.

У фольклорних новотворах дія йде попереду рефлексії, самозаглиблення (див. тут «Як я з краю виїжджаю», «Десь я маю жону в Еуропе», «По Канаді ходжу та й думку думую», «Понад море, понад море».)

Прискорений час дії обмежує в них місце для поетичних тропів, паралелізмів, котрі у фольклорі відіграють роль інтравертних ліричних відступів. І тільки, коли новотвори проходять крізь покоління, «презенс» перетворюється у «перфект», у пам'яті залишається від них узагальнений образ, позбавлений локальних подробиць, вивільняється місце для роздумів, оцінок, епічну розповідь змінює рефлексія.

Заробітчанські пісні — фабричні, заводські, строкарські, емігрантські при всій своїй «шершавості» є зламом в еволюційному поступі фольклору, пов'язаним з кардинальною зміною суспільних порядків — розселенням у пореформений період головного героя і творця цих пісень, а тому циклом винятково значущим. Цей злам для трудівника землі, звиклого протягом століть від діда-прадіда до свого рідного гнізда, рівнозначний потрясінню:

Бідний чоловік, бідний, та не має звідки жити,
Продав своє імущество та й пішов служити.
Продав своє імущество й усі свої склади,
Продав свої усі склади — їде до Канади.
Ой їде він до Канади та й ступні рахує,
Де 'го нічка захопить, там переночує.

(Див. тут с. 54)

Тема мандрівок у далекі землі відома і в інших тема-

¹⁰ Гнатюк В. Вибрані статті про народну творчість. — К., 1966. — С. 78.

тичних циклах і жанрах українського фольклору, зокрема, в кобзарському епосі, чумацьких, наймитських піснях. В емігрантських вона має незмірно більший «заокеанський» простір, котрий вводить у зовсім відмінну для традиційного українського фольклору об'єктивну дійсність, в «чужу» мовну атмосферу. Нерідко вона стає серйозним бар'єром у спілкуванні між людьми, а разом зручним, для господарів ситуації, фактором визиску «прохача» праці і притулку: «...вельо ся напсує, хто не знать язика».

«Гей, так мі підвишили
П'ять і двадцять центів,
Тогди ня запрягли,
Гей, тогди ня запрягли,
Як коня до чверти»

(Див. тут с. 61)

Звідсіль постійна туга за домом, нагадування про себе умовними «знаками-формулами»:

Якби-сь, мила, знала, як в Канаді горе,
Ти-би мені передала горобчиком солі...

Усе на відстані від дому набирає іншого змістовного сенсу і завжди з користю для ідеалізованого рідного вогнища: «А в нас на Великдень, як мак процвітає, а в тії Канаді сніжок пролітає, йа у тії Канаді зозульки не чути — ми за свої краї не можем забути!» (Див. тут, с. 66).

Особливе значення мають епістолярні зв'язки у цій поезії. Пишуть листи рідним з проханням приїхати, або ж навпаки, з застереженням від небезпечної подорожі; пишуть чоловіки жінкам, обнадіюючи швидким поверненням додому; пишуть діти в тузі за батьком. Пишуть листи «агенти» з метою вербування нових партій робітників. У формі листів виникають деякі сюжети емігрантських пісень, як, наприклад, пісня «Ой Канадо, Канадочко», яку склав у формі листа молодий український емігрант В. Стащук, надіславши його селянинові В. Палагнюку з с. Вікно

Заставнівського повіту на Чернівецьчині приблизно у 1900 р.¹¹. Пісню «А тисячу вісімсот літ дев'яност п'ятий» надіслав емігрант-дяк своєму синові як останнє слово-заповіт «а вже ми ся не зобачим аж на тамтїм світі, шануй церкви, шануй ксьондза і добрії люде, і цілуй там святу землю, добре тобі буде»¹².

У новій фазі розвитку фольклору за умов розширення функцій писемних засобів інформації характерне піднесення ролі індивідуума в творчому процесі, ролі авторства, інтеграція писемної та усної творчості. Однак це більше стосується форм функціонування новотворів, ніж їх змісту і стилю, що міцно тримаються фольклорної основи.

Розглядаючи цикл емігрантських пісень як єдине ціле, виділимо в ньому п'ять опорних сюжетних мотивів, котрі формують його драматургію, а саме: а) роздуми і настрої, пов'язані з ідеєю виїзду з краю; б) подорож на чужину, тривоги в дорозі, переправа через море, океан; в) складні обставини життя у процесі освоєння нових земель; г) драматичні переживання розлучених сімей, зниження моралі; д) повернення на батьківщину «грошовите», щасливе з надіями на краще майбутнє або й трагічне, без доробку, в розорене, осиротіле гніздо; е) адаптація на чужині, поліпшення матеріального стану.

Відзначені сюжетні мотиви іноді зустрічаються поспіль, утворюючи завершені хроніки-новели про життя емігранта («Були у нас колись воли», «Як я з краю виїжджаю»), пісні баладного характеру («Моя жена в Евуропі жиє», «Як я ішов з Каселгарди дому»).

У більшості випадків кожен із перелічених мотивів утворює свою парадигму варіантів, котрі розробляють і до-

¹¹ Гнатюк В. Пісенні новотвори в українсько-руській народній словесності./Записки НТШ.— Т. 53. Кн. В.— С. 54—55.

¹² Там же.— С. 44—45.

повнюють мотив, утворюючи окрему мікросистему на дереві єдиного емігрантського циклу. Візьмімо пісенні парадигми «Подме, хлопці, подме до той Гамерички», «Добрі є то тим невістам в краю», «Як я ішов з Америки додому» та ін. Розподіл емігрантських пісень на відзначені тематичні групи до певної міри умовний, оскільки мотиви переплітаються, контамінуються, розщеплюються, а в житті фольклорних новотворів це особливо помітно. Буває так, що вельми значимі смислові блоки мігрують із пісні в пісню, утворюючи семантичні містки поміж тематичними групами пісень, як, скажімо, такі:

Ой Канадо, Канадочко, яка ти зрадлива,
Не одного чоловіка з жінков розлучила...

А на морю біда превелика,
Бо там не дбат ніхто о человека...

У мініатюрі цикл емігрантських пісень репрезентує основні стильові шари традиційної української пісенності — епіку у вигляді масштабних розповідей новелістичного характеру; рефлексійну лірику, яка тяжіє до традиційної ліричної пісенності; гумористично-сатиричні приспівки на теми емігрантського життя. Найширше представлений другий шар. Мелос цих пісень, як і загалом мелос західних теренів України, звідкіль переважно походять пісні, «економний», здебільшого двох типів — парландового, речитативного, та речитативно-танцювального. Майже відсутній тип розспівно-орнаментального плану, властивий центральним районам. Але говорити про жанрово-стильові особливості емігрантського пісенного фольклору неможливо поза модусом мислення тих конкретних середовищ, з яких вони походять. Тими середовищами є Західне Поділля, Прикарпаття і Карпати, де розсередились три західно-українських діалекти — бойківський, гуцульський та лемківський. У вербальній мові емігрантських пісень вони доволі легко пізнавані. Бой-

ківський, що найближчий до нормативної мови, з погляду морфології відзначається у піснях вживанням в іменниках у називному відмінку множини форми -ове (братове, господарове); в прикметниках — нестягнених форм (добрий, крутий); складних форм дієслів у минулому часі (мав-їм, бив-їм); енклітичних форм у займенниках в родовому відмінку однини (я тя буду споминати). У фонетиці є багато неповторних нюансів, з яких особливо помітний перехід н перед приголосним к в й, як, наприклад, парубойки, горойки, дрібойки і т. д. На жаль, фонетичні нюанси у текстах нашого збірника слабо відображені з технічних причин.

Більш своєрідний, з погляду вербальної лексики та фонетики, гуцульський діалект. Дуже характерний в ньому перехід наголошених а, я в е, є (свїета, ходет), вживання в піснях енклітичних форм займенників ми, ти, си замість мені, тобі, собі; умовного способу дієслів: прийшли бисме, ходили би-сме; своєрідних закінчень іменників в орудному відмінку однини: дівчинов, матінков і т. д.

З усіх трьох діалектів найбільше виділяється лемківський, представлений у цій збірці численною кількістю пісень з українсько-польського пограниччя (Горлицького, Грибівського, Новосандецького і Сяніцького повітів) та українсько-словацького (Бардіївського, Свидницького, Гуменського і Пряшівського округів). «Різносусідні» пограниччя відповідно позначились на лексиці і музичній мові пісень двох теренів Лемківщини. Лексика лемківських говірок, як відзначив перший їх дослідник І. Верхратський, найбільше зазнала словацького впливу, частково мазурського, німецького¹³. У порівнянні з рештою українських мовних діалектів лемківський «мічений» неповторною для інших і дуже часто вживаною ча-

¹³ *Верхратський І.* Про говор галицьких лемків. — Львів, 1902. — С. 19.

сткою лен, лем (але). Серед своєрідних фонетичних форм, якими переповнена лемківська пісенність, варто відзначити тверді закінчення дієслів (плавають, одривають, шмарят). Вживані архаїчні форми дієслів (складені присудки) — буду ходив, буду мав; бив-єм, ходили-сме. Дуже поширені сполучник кед, прислівники теди, тоди, вельо, прийменники брез, през, енклітичні частки што, си з прислівником (откаль си і т. д.), зустрічаються складені форми чисельників з уживанням одиниць перед десятками (п'ять і двадцять).

Фонетичні відмінності й різночитання у лемківських текстах нашого збірника зумовлені місцевими говірками, звідкіль походять пісні.

На пограниччях виникало немало спільних «міжнаціональних» емігрантських пісень — українсько-польських, словацько-українських, що створювались в середовищі різнонаціонального населення в дорозі, на новому континенті. Повнішої характеристики спілкування людей, ніж ця пісня, можливо, навіть не зафіксувала науково-кримінальна хроніка:

Що там було того люду, Господь святий знає,
З усіх країн, з всього світу, хто їх відгадає.
Були шваби, були німці, були також хіни,
І словаки, і мадяри, були і літвіни,
Були чехи і словаки з русько-польскей страни...

(Див. тут с. 151)

До згаданих вже локальних говірок в емігрантських піснях додалась лексика німецького, англійського походження, нові поняття, зв'язані з новими умовами життя і праці (гавз, бос, шифа, фарма і т. д.).

Українці з Галичини, Буковини, Закарпаття найбільше селилися на північ від Вінніпегу, в провінціях Манітоба, Альберта, Онтаріо, у північно-східних теренах США — у Пенсільванії, у Нью-Йорку, частково у Південних шта-

тах Америки — в Аргентині, Бразилії. Всього з кінця ХІХ по 20-ті роки ХХ ст. переселилося понад 400 тис. українців¹⁴.

До нових елементів в емігрантському фольклорі слід якраз віднести топоніми (Америка, Канада, Амбург-Гамбург, Манітоба, Нью-Йорк і т. д.), незвичні тропи, пов'язані з новими формами занять («фабрика уж трубит, мій бас на ня криво смотрит», «як машину пушам, нитки ся торгают», «дав его під землю вугле шанкрувати, над ним риштоване зачало тріщати» і т. д.). З боку ж поетичного і музичного стилю емігрантські пісні дуже міцно пов'язані з генетичними джерелами усіх раніше відзначених локальних осередків. Довгі пісні-хроніки, здебільшого з Буковини, Гуцульщини, складені коломиївковим віршем (4+4+6)₂, якому відповідає однорядковий варіюваний колон («Ай виріс я гарний хлопчик», «В Вінніпегу дороженька») або паратактична строфа («Ой Канадо, Канадочко») у різних варіантах. Ритмічний малюнок і мелодика гуцульських хронік скупі, парландового характеру з мелодичною орнаментикою здебільшого в кінці фраз і періодів («Жінко ж моя дорогая, що будем робити»). Домінуючою у цій групі пісень є епічна розповідь, опора на слово, яке підпорядковує собі мелодію.

Значно багатші з погляду ритмо-структури і мелодії емігрантські пісні з Лемківщини. Не випадково лемківські пісні свого часу, як особливо оригінальні, виділила Леся Українка, відзначивши, що з усіх українських (маючи на увазі «Галицько-руські народні мелодії» Й. Роздольсько-го, С. Людкевича) там найкращі лемківські.

У них переважають моделі вірша (6 + 6)₂, (4 + 6)₂, (8 + 8)₂, що виступають у різних комбінаціях в паратактичній і репризній строфах. Тут, як і у сусідніх слов'ян і угорців, улюблена репризна строфа секвентного типу

¹⁴ Кобузан В. М., Чорна В. М. Заокеанська міграція слов'ян у ХІХ — на поч. ХХ ст. /НТЕ, 1989, № 6.— С.10.

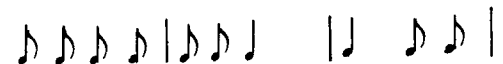
АВ³В³А («Добрі женам у тим старим краю»), АВ⁵В⁵А («Як я ішов з Америки додому»), з розширенням середини пісні шляхом повтору колін (6+6) |:6:|+6 («Добре би нам било»). Загалом лемківський діалект відзначається «мажорним» мисленням і мелосом, схильним до танцювальності, надає перевагу парним козачковим, польковим ритмам («Ей пуст ня, мила, пуст ня»), вальсовим («Понад море, понад море»), мазурковим («Як я сой заспівам красні премілені»). Продовженням «ігрового» мелосу є найрізноманітніші повтори пісенних колін, частин строфи («А там долов, а там долов при Дунаю»), цілих музичних блоків («У тим Уругваю пташкове співають»). На мікрорівні «ігрова» тенденція у формотворенні виявляється в акцентній грі у стосунках поміж словесною і музичною акцентуацією — потраплянням сильних акцентів слова на слабку долю в мелодії і навпаки, що можна вважати наслідком ізометрії в умовах нерозспіваного танцювального ритму. Звідсіть часті дисцендентні ритмічні фігури ямбічного нахилу:

зіставлення поруч двох сильних акцентів у вигляді анти-метаболи

Дуже поширені синкоповані ритми в поєднанні анапесту та амфібрахію:

До діалектних ознак пісенності з Лемківщини слід віднести улюблені односкладові рефрени (ей, гой), котрі не входять у складочислову систему вірша, можуть попе-

реджати його як предикт («Гей, а не є то, не є, як млади невесце», «Канада є розширена»), роз'єднувати його посередині («А маю я, ей, жену в старим краю»), розширені рефрени (ей-я-я, гей-йо-йой) як у пісні «Гей, поїхав мій милий аж до Гамерики».

Танцювальний характер мелосу — передумова його легкої засвоюваності, міграцій. Моторна танцювальна мелодика є зручною ритмічною матрицею для підтекстовування нових пісенних сюжетів. З цим явищем у фольклорній новотворчості зустрічаємося на кожному кроці. Звідсіль і досить часті неузгодженості поміж семантикою словесного тексту, пройнятого не раз трагедійними настроями, та «легенькими» танцювального характеру і мажорного нахилу мелодіями (див. «Мої мамця дома, а я в Америце», «Десь я маю жену в Еуропе», «Маю мужа в Америці», «Писала ні моя жена лист з краю» та ін.). Одначе, в такому контрастному поєднанні тексту і мелодії бачимо не тільки механічний процес адаптації слова в стосунку до придатної для «тиражування» ритмічної матриці, а й зсув у стадіальній еволюції фольклору, порушення в ньому функціонального механізму «раціонального» піснетворення та закономірностей регламентації в стосунках слова і мелодії, а ширше — це амбівалентне відображення світу: через жартівливо-гротескне — серйозного, сміху крізь сльози. Це характерна риса новітнього фольклору.

На жаль, небагато можемо сказати про виконавсько-фонічний бік вміщених у нашому збірнику пісень, оскільки більшість із них, як вже відзначалося, походить із друкованих джерел. В сучасному житті емігрантські пісні — рідкість. Принаймні серед багатьох тисяч пісень, що надходили на радіоконкурс «Золоті ключі» (а він є дзеркалом побутуючого зараз фольклору на Україні), не трапилось ні однієї емігрантської. Ті, що пощастило записати в експедиціях 70—90-х років у Тернопільській, Чернівецькій, Івано-Франківській областях, виконувалися

в традиції сольного, камерного співу і, якщо гуртом, то переважно в унісон або з терцовою второю, дуже чітко фіксованою музичною інтонацією. Лише декілька пісень, поданих тут із збірника О.Тимка від бачванських українців з Югославії, мають багатоголосу фактуру. Не виключено, що вони були записані від аматорських ансамблів, котрі вдавалися до незначних обробок.

Новелістичні, громадського змісту, пісні про еміграцію нерідко брали у свій репертуар західноукраїнські лірники і, цілком певно, й самі докладали рук до їх творення. Так, довгу «Бразилійську пісню» («А в Бранзолії весола новина») записав В.Гнатюк від В.Залецького у 1898 р. в Ходачкові Великім Тернопільського повіту, а той вивчив її від лірника, котрий, за словами інформатора, виконував її на жалібний лад¹⁵. Пісню «А в том року вісімсотнім дев'ятдесятьятім» (про від'їзд до Бразилії) записав М.Павлик у 1898 р. від лірника Д.Рендавця з Луки Великої біля Тернополя, яку нібито склав двоюрідний брат Рендавця Іван Греськів, просячи співати її серед людей і відвертати від еміграції до Бразилії¹⁶. Пісню «По Канаді ходжу та й думку думаю» записав у 1910 р. Й.Роздольський в с.Худиківці на Тернопільщині від лірника Й.Ковдраша. Як можна судити з останньої, вміщеної у нашому збірнику пісні, у лірницькому виконанні емігрантські хроніки набирали виразно епічного характеру завдяки помірно речитативному мелосу та інструментальному супроводу з елементами імпровізації (див. тут с. 63).

Важко судити, як співалися пісні, перейняті з заокеанського канадського збірника (Reading in Canadian Slavic Folklore.), у якому надруковані одні тексти. За

¹⁵ Гнатюк В. Пісенні новотвори в українсько-руській народній словесності. /ЗНТШ. Т. 52, кн. В.— С. 54—55.

; ¹⁶ Там же.— С. 44—45.

мовним діалектом, лексикою вони майже не відрізняються від пісень автохтонних середовищ, звідкіль походили емігранти. Із десяти наведених у нашому збірнику канадських зразків, сім мають відповідники у фольклорі західних областей України і добре зберігають генетичні ознаки у мові, сюжетах, смислових утоках. Один із зразків «У Канаді в Манітобі» є яскравим прикладом того, як сюжет давньої української балади про Яцька-вбивцю пристосовано до нових життєвих обставин і як під впливом цих обставин з'явилися нові локальні реалії (дія в пісні відбувається «на фермі», за вбивцею Салимоном з'являються полісмани, а його дрібних дітей радять віддати на виховання «в заклади», будинки для дітей).

Серед новозаписаних заокеанських пісень про еміграцію є й варіанти поширеної пісні «Ой Канадо, Канадочко, яка ти зрадлива», «Ой Канадо, Канадочко, якась нещаслива». Одна одну доповнює на кшталт першовзору, котрий був створений вихідцем із Галичини. Окремі ж заокеанські варіанти імпліфіковані незанимаючими для галицьких атрибутами, котрі заземлюють їх на новому, специфічному ґрунті:

Ой Канадо, ти чужино, ти чужино,
Та що ж в тобі так студено?
Тільки сніги та морози,
Повні очі дрібних сльозів.

(Див. тут с. 74)

Шлях малозабезпеченого українського трудівника до здобуття певного соціального статусу на чужині був непростим. Спочатку незадоволені убогістю українського населення, влади американського континенту в скорому часі змушені були визнати, що «галичани успішно хазяїнують, не викликаючи антипатії місцевих жителів», що «це люди заощадливі, багато працюючі, розумні»¹⁷. Дослідни-

¹⁷ Цит. за працею: Шлепаков А. М. Українська трудова еміграція в США і Канаді. — К.: вид-во АН УРСР, 1960. — С. 128, 130.

ки еміграції писали про те, що «отримавши дикий, запущений край вони (українці — С. Г.) зробили з нього живу землю своєю працею, невибагливістю, старанністю»¹⁸.

Отже плоди праці, моральних чеснот українського трудівника не забарились у сходах. Добра опінія приносила йому матеріальні винагорода, якими він ділився зі своїми рідними, земляками. Про що думав, за що вболівав, чим радувався — про те й складав оповіді, пісні. Типово канадські зразки (див. тут «Заспіваймо си в Канаді», «А в Комарні добре жити») не мають відповідників у фольклорі України. Очевидно, з-за океану прийшов до нас трансформований варіант довгої пісні «По Канаді ходжу та й думку думаю», яку виконують зараз на весіллях, забавах як жартівливу пісню-танець «Канада».

Більш ніж мільйонна українська діаспора не раз ставала у пригоді у складних ситуаціях життя метрополії, провокувала до задуми над переоцінкою національних справ. Емігрантський фольклор є духовною аркою, перекинутою через океан поміж єдинокровним народом. Гама його психологічних настроїв, що змінюється ніби у пришвидшеному темпі, багата — від трагедійних до безжурно-оптимістичних. Поетика невибаглива, реалістична аж до труїзмів. Мелодія новотворів «снується» звичайно із локальних інтонацій, закладених у пам'яті творця, чи носія.

У чому ж, нарешті, оригінальність фольклору про еміграцію? Очевидно у виклику фольклорній канонічності, сакральним заборонам, які оберігають і утримують її дома. У ньому чогось більше, ніж дозволено у батьківській хаті, що дисонувало б з уявленнями творця-аборигена: більше непередбаченості, неупередженості у зіткненні з новим світом, повернення до «початків» творення з ознаками вільного, безпосереднього, нелукавого примітиву.

¹⁸ Кузеля З. Записки наукового т-ва ім. Шевченка. — Львів, 1912. — Т.107. — С.160.

Емігрантський фольклор неоднорідний, він має два відгалуження: про виїзди за межі вітчизни і повернення до неї (рееміграцію) та про іміграцію. У нашому збірнику ми подали матеріали тільки першої частини, бо друга для нас майже недоступна¹⁹.

На відміну від «однопростірною» фольклору у стані відносного спокою, емігрантський фольклор «багатопростірний» у стані руху. Тим-то він являє значний інтерес для простеження динамічних процесів культури, змін її генотипів, збереження та дисперсії національних традицій, їх знакових функцій в етногенному та інонаціональному середовищах. Це фольклор діалогу того ж народу в різних просторах. Він, як мова, живе в людях, мандрує з ними, має здатність континуувати їхній спосіб мислення, кріпити їх національні традиції, їхні кровні інтереси.

Відзначуване нині сторіччя української еміграції до Америки, Канади, в інші країни світу напевно стане значним поштовхом до відродження замовчуваних силою обставин духовних цінностей, в тому числі й пісень, створених нашими земляками в умовах міграцій, діаспори, піднесення діяльності талановитих сподвижників української культури за межами батьківщини. Плоди ж їхньої праці дакладаються щедрим причинком до збагачення матірної культури народу, котрий, якими б світами не мандрував, завжди прийде до сяйва вогнища Рідного Дому.

С. Грица,

доктор мистецтвознавства

¹⁹ Коли цей збірник був набраний, вийшла стаття канадського вченого Б. Медвіцького «Збирання і вивчення українського фольклору в Канаді» («Народна творчість та етнографія», 1991, № 2), яка висвітлила малодоступну нам бібліографію праць з фольклору про іміграцію.

Summary

The Ukrainian songs with the melodies about the emigration as the original edition are published for the first time. There are more than 100 patterns in it. Most of them are written in fragments and they reflect the inner feelings of the people living in the emigration. The logic of their contents and the attitude towards the different stages of the emigration caused their systematization. We divided them into 4 parts: „The hard living in Motherland and purpose to go away for abroad in search of a living“, „Crossing the ocean and the adversities on the way“, „The crisis of the morals and the separated families“, „Nostalgia and the home-coming“. Perhaps one can say that the division might be different according to some semantic sources and tuneful types. But taking the practical character of this collection into the consideration and the fact that it may have the definite use for writers and composers, the performers and other people we divided these songs that way.

Emigrant songs as other musical compositions differ from „mythological“ style of the folklore that can unite a lot of people, summarize them with the typological situation. The events and mood reflected in them, for instance, the crossing of the ocean, work in foreign land and in the mines are not so typical for the Ukrainian song folklore and rare to some extent. There is the immutable „blood“ genotype in these songs at the time. It exactly indicates the provenance, their authors' place of birth and unites with all Ukrainian song culture. It is impossible to distract them from the genetic roots of the ethnic home folklore. The emigrant songs prove one more time that the culture of the people is always indivisible, common in its, genotype in spite of all the obstacles of time

and space. All aforesaid is undoubtedly observed in the way of thinking of these songs, in their Ukrainian mentality, character of speaking and those dialectal shades that as the landmarks lead to the origin.

Ukrainian emigration that began at the last decades of the XIX-th century and had several stages applied to the West-Ukrainian lands — Halichina, Bukovina and Transcarpathia. It is not strange that the most of the songs of this edition have the features of the West-Ukrainian vernaculars — bojko, hutsul, lemків and other West-Ukrainian song styles. There are long epic chronicles in this edition which are typical in particular for the Carpathia („Buli u nas kolis voli“, „Oj Kanado, Kana-dochko, yaka ti zradliwa“), psychological monologues („Moji mamtsja doma a ya v Ameritsi“, „Ya maju, ej, zhenu v starim kraju“), satiric and humorous pictures („Dobri zhenam u tim starim kraju“, „Dobre tomu v Hameritse, chto ma zhinki dvi“) and others. The duality of the mood where the serious and sometimes tragic things border on comic is the style of our time. In the miniature genre the cycle of emigrant songs reflects the basic tribal specifications of the Ukrainian songs such as telling epics, reflective lyrics, the element of satire and humour that penetrates into all the genres. The novelty of these emigrant songs is in the themes, lexis. The onomastics of them is new and unexpected. The geographical names America, Canada, Amburg — Hamburg, Pittsburg and others appear together with these songs in Ukrainian folklore for the first time as well as the new meaning paths which are connected with the new forms of work reflected in these songs („Fabrika uzh trubit, mij bas na nja krivo smotrit“, „Yak machinu pustcham, nitki sja torgajut“), etc. As for the poetic and musical style the emigrant songs are connected with their genetic sources, with those linguistic and musical indications of the regions they came from. The long epic chronicles came from Bukovina and Hutsul regions and they are written in kolomijka verse (4+4+6)² and one-line modified column answers it („Aj viris ya garnij chlopchik“) or it may be the

two time strophe. Their rhythmic pattern is awkward, the melody with the melodious decorative pattern at the end of the phrases and periods has recitative character. The basis here is the word, the melos is submitted to the narration and the rhythm of the word. The songs that have the lemків origin are the richest with respect to the rhythmic structure. Such patterns of the verse as (6+6)², (4+6)², (8+8)² and many variations of them are often used here in two time strophe. The most useful reprise strophe among Slavdom — Slovaks, Poles and also Hungarians is the strophe of the sequent type A B³B³A, A B⁵B⁵A („Dobri zhenam u tim starim kraju“, „Yak ya ishov z Ameriki dodomu“), the strophe with the expansion in the middle of the song by means of the reprise of the column (6+6) |:6: |+6 („Dobre bi nam bulo“). Lemків dialect gave its features to many emigrant compositions such as: tendency to the major key thinking and motor rhythms — polka, mazurka, waltz. The different kinds of the reprise such as the repetition of some song columns, parts of the strophe are the continuation of the dance or playing principle. So called „playing“ tendency is observed on the microlevel of the word and music relations where the accent word stress is on the faint musical portion and vice versa. That is why it causes the frequent syncopes and antimetabola. The most useful dialective devices in the emigrant songs written by Lemkivs are the monosyllabic refrains „ej“, „hoj“. They are out of the syllabic-number system of the verse and can pass ahead of it as the predict („Hey, a ne je to, ne je, yak mladi nevestse“), can separate the verse in the middle or in the unexpected point („A maju ya, hey, zhenu u starim kraju“). There also the extended refrains such as „hey-ya-ya“, „hey-yo-yoy“, etc. The motor dance melodies is the suitable rhythmic matrix for the implication of the plot that is new each time. This phenomenon is wide extended. As a result there is the lack of agreement between the semantics of the text and it has sometimes the tragic mood and „light“ dance character of the melodies (see „Moji mamtsja doma a ya v Ameritsi“). In such contrast

combination of the text and the melody we observe not just the mechanical process of the word adoption to the rhythmic matrix suitable for the „circulation“ but the displacement in the folklore evolution, the functional mechanism of „rational“ singing writing violation and the conformity with the regulation between the word and the melody. In the broad sense it is the dual reflection of the world: serious through comic and grotesque, laugh through the tears. It is the most typical sign of the new folklore.

The songs about the emigration is rather rare phenomenon in our mode of life. Most of them were written by the specialists of folklore V. Gnatjuk, N. Kolessa and others in the beginning of the century. Some of them were written during the expeditions to the Ternopol, Chernovtsi and Ivano-Frankivsk regions in '70s — '80s.

We hope that this edition will help to resuscitate these songs among the Ukrainians and our compatriots abroad.

translated by
V. Miroshnichenko

**ВАЖКЕ ЖИТТЯ НА БАТЬКІВЩИНІ
І НАМІР ІХАТИ НА ЗАРОБІТКИ
ЗА ЇЇ МЕЖІ**

БУД ЗДРАВА, ЗЕМЛИЦЕ

Поважно

Буд здра_ва, зем_ли_це, и_ду к А_ме_ри_це,

и_ду за_ра_бця пі_няз. Буд здрава, сес_тричко,

не плач_те, ма_мич_ко, и_щи к вам вер_ну да_ко_ли зас.

Буд здрава, землице,
Иду к Америце,
Иду заробляю піняз.
Буд здрава, сестричко,
Не плачте, мамичко,
Ищи к вам верну даколи зас.

Буд здраве, миленьке,
Дівчатко шварненьке,
Што-м ты так миловал барз.
Ждий на мя кусціся,
Даст Бог, што вернуся
І так ся будем миловац зас.

Поїхав за гори,
За ліси, за море,
Ждали го барз довгий час.
Деси в Америце
Спочиват в землице,
Юж ся не верне нигда к нам зас.

[Г]ОЙ РОСТЕ СПОРИШ,

У довільному ритмі

(Г)ой рос_те спо_риш, (г) ой рос_те спо_риш,
стелиться до_ро_ го_ю, бувай здо_ро_ва,
родинко, мо_я, бо я вже на до_ро_зі.

[Г]ой росте спориш, гой росте спориш,
Стелиться дорогою,
Бувай здорова, родинко моя,
Бо я вже на дорозі.

Ой росте спориш, ой росте спориш,
Простерся та й на грудю,
Бувай здорова, родинко моя,
Не зараз я у те буду?

А БОЖЕ МІЙ ІЗ ТОВ ГАМЕРИКОВ

Рухливо

А бо_же мій із тов Га_ме_ри_ков! Іде до ней
на_рід пре_ве_ли_кий; я би пі_шов, але-м мла_

дий є_ще і сам не знам, ци мі бог даст ще_сте.

А Боже мій із тов Гамериков!
Іде до ней на рід превеликий;
Я би пішов, але-м младий еще
І сам не знам, ци мі Бог даст щесте.

— Моя мила, бивай мі здорова,
Зохабим тя на милого Бога.
Сам поїду в далеку країну,
Лем почувай ти о мні новину.

А як о мні новину почувеш,
Вшитко собі до порядку привед,
Сама сідай на враного коня,
Лем приїжджай, драга душо моя!

ЕЙ, ПУСТ НЯ, МИЛА, ПУСТ НЯ

Рухливо

Ей,пустня, мила,пуст ня, ей, до той Га_мерич_ки,
ей, бу_ду ти по_си_лал, ей, по два таля_ри_ки.

Ей, пуст ня, мила, пуст ня,
Ей, до той Гамерички,
Ей, буду ти посилал,
Ей, по два талярики.

Ей, по два талярики,
 Ей, на тиждень десятку,
 Ей, не будеш робила,
 Ей, лем сиділа в хладку.

ЕЙ, НЕСКА-М ТУ, НЕСКА-М ТУ,

Маршово

Ей, не ска-м ту, не ска-м ту, ой на ю-тро гет і-ду,

а на по-за-ю-тро на шифся-дац бу-ду.

Ей, не ска-м ту, не ска-м ту, ой на ютро гет іду,
 А на позаютро на шиф сядац буду. (2)

Ей, на шиф сядац буду, ой горко плакац буду,
 Гамерицким дзевкам сервус давац буду. (2)

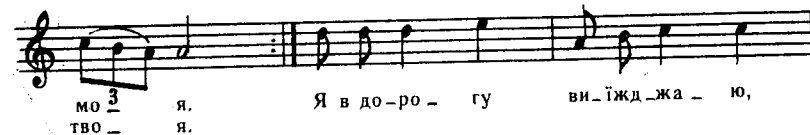
— Ей, дзевчата, ей, йа як ви ся мате,
 Же ви ани одна фраіра не мате? (2)

БУВАЙ МИ ЗДОРОВА ТИ, ДІВЧИНО МОЯ

[Помірно]

Бу-вай ми здо-ро-ва ти, дів-чи-но
 Не за-бу-вай за мня, ко-ли лас-ка

мо-я. Я в до-ро-гу ви-їжд-жа-ю,
 тво-я.

на сердень-ку ту-гу ма-ю, з то-бов роз-ста-

-ю-ся, на бо-га зда-ю-ся.

Бувай ми здорова ти, дівчино моя,
 Не забувай за мня, коли ласка твоя.
 Я в дорогу виїжджаю, на серденьку тугу маю,
 З тобов розстаюся, на Бога здаюся.

КОЛИ Я ШЯ ЗБЕРАЛ

Не швидко

Ко-ли я шя збе-рал до той Га-ме-

-ри-ки, ма-ла мо-я же-на,

ма-ла мо-я же-на, ма-ла мо-я

же-на, ма-ла жаль ве-ли-кий.

Коли я шя зберал
До той Гамерики,
Мала моя жена, (3)
Мала жаль великий.

Мала она, мала,
Все ня одгваряла,
Не ходь, мужу, не ходь, (3)
Бо далека драга.

Бо далека драга,
Кельчик превеликий,
Не ходь, мужу, не ходь, (3)
До той Гамерики.

Як на штанціоні
Машина пискала,
Моя млада жена (3)
Все ня одгваряла.

А як я сой сідал
До того вагона,
Моя млада жена (3)
Сім раз мі замліла.

А я ї повідам,
Так ї одказую,
Же я жити хочю (3)
В своїм родним краю.

А приду я, приду
З Гамерики дому
Ші раз увидіти (3)
Свою землю родну.

ПИШЛА БИ Я, ПИШЛА

Жваво

Пишла би я, пишла
До той Гамерики,
Кеби на рик, на два,
Жеби не навіки. | 2

В Гамериці добрі,
В Гамериці здраво,
Лем же в Гамериці
Веселости мало. | 2

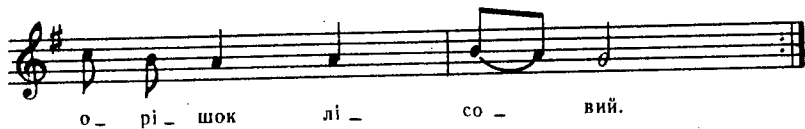
Боже, нас благослов
В нашим старим краю —
На нашим здоров'ю
І на урожаю. | 2

Не пийду, не пийду
Я од своєї мами,
Хоць би ша до мене
Таляри куляли. | 2

ОЙ ПІДУ Я, ПІДУ

Помірно

Ой піду я, піду
У лісок дубовий,
Там я собі знайду
Орішок лісовий. | 2

Покочу я его
З гори на долину,
Може, ся покоти
В мою Галичину. | 2

Він ся не покоти,
Бо гори високі.
Він ся не закоти,
Бо моря глибокі. | 2

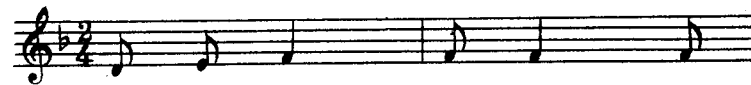
Кукає зозуля,
Кукає, кукає,
А моє серденько
Зо жалю пукає. | 2

— Скажи мені правду,
Сива зозуленько,
Де ти ми закуєш
На друге літенько? | 2

— Де мене лиш хочеш,
Я ти закуваюю,
Я по цілім світі
Всі дороги знаю. | 2

ПОДМЕ, ХЛОПЦІ, ПОДМЕ ДО ТОЙ ГАМЕРИЧКИ

Повагом

Под - ме, хлоп - ці, под - ме

до той Га - ме - рич - ки,

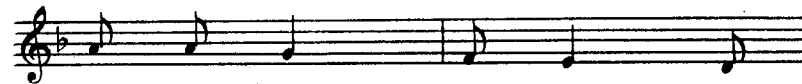
под - ме, хлоп - ці, под - ме

до той Га - ме - рич - ки,

і я пой - дзем з ва - мі,

лем по - про - дам бич - кі,

ей, лем по - про - дам бич - кі.

Подме, хлопці, подме до той Гамерички, (2)
І я пойдзем з вами, лем попродам бичкі,
Ей, лем попродам бичкі.

ПОДМЕ, ХЛОПЦІ,
ПОДМЕ ДО ТОЙ ГАМЕРИЧКИ

Помірно

Подме, хлоп_ці, под_ме до той Га_ме_рич_ки,

і я пой_дзем з ва_ми, лем по_про_дам бич_ки,

ей, лем по_про_дам бич_ки.

Подме, хлопці, подме до той Гамерички,
І я пойдзем з вами, лем попродам бички,
Ей, лем попродам бички.

Бички-ем попродав, мало пенендзи мам,
Еще продам краву, поїдеме помалу,
Ей, поїдеме помалу.

Пожедай ти, Боже, нашого цисаря,
Же він нас випустив под іншого краля,
Ей, под іншого краля.

Под іншого краля, ой же под англюся,
Плаче за мнов жена, моя люба душа,
Ей, моя люба душа.

Не плач, ти женочко, бо ми ся вруціме,
Лем ся в Гамериці газдувац учиме,
Ей, загнувац учиме.

ПОМЕ, ХЛАПЦИ, ПОМЕ

Помірно, енергійно

По_ме, хлоп_ці, по_ме

до той А_ме_рич_ки,

і я пой_дзем з ва_ми,

док по_пре_дам бич_ки.

Поме, хлопці, поме
До той Америкки,
І я пойдзем з вами,
Док попредам бички. | 2

Бички попередани,
А пенежи мало,
Мушим дац і краву,
І цо ми остало. | 2

Плачем я і жена,
Моя мила душа,
Так то плачу шицки,
Шицки, цо пойсц муша. | 2

— Не плач ти, женочко,
 Ша ми ше врациме,
 Док у Америки
 Дакус заробиме.

2

АЙ ВИРІС Я, ГАРНИЙ ХЛОПЧИК

Говірко

1)

Ай ви_ ріс я, гар_ ний хлоп_ чик,
 при_ сво_ їй ро_ ди_ ні
 та й ве_ се_ ло роз_ ви_ вав_ си
 в нас на Бу_ ко_ ви_ ні.

Ай виріс я, гарний хлопчик, при своїй родині
 Та й весело розвивавси в нас на Буковині.

А восени я вженивси, тяжче стало жити,
 Бо ми мусіли обоє на панів робити.

А і став я та й думати, що маю робити,
 Може, піду до Канади, краще стане жити.

Написав я до агента по щирю пораду,
 Як я маю без паспорта їхати в Канаду.

Агент мені відписує на котрую днину,
 Щоби-м мая тридцятого покинув родину.

А прийшов той день майовий в суботу до днини,
 Брав я річі не ріднії, попрощав родину.

Брав я річі не ріднії, взяв куфер у руки,
 Як пішов я до Канади, як Юрій на муки.

Як прийшов я до Канади, знизенька вклонивси —
 Прощай, моя родиночко, може, з ким сваривси.

Прощай, моя родиночко, та й ти, рідна мати,
 Бо не знаю, чи вже прийду до тебе вмирати.

ПОЛЕТІВ БИ-М НА КРАЙ СЬВІТА

Помірно $\text{♩} = 132$

По_ ле_ тів би-м на край сьві_ та,
 як той ві_ тер в по_ лі лі_ та,
 гей, в Га_ ме_ риц_ кий край,
 лем жаль мі_ тя, мо_ я хи_ жо,

лем жаль мі тя, мо_ я хи_ жо,
со_ ло_ м'я_ на, жаль.
1)

Полетів би-м на край світа,
Як той вітер в полі літа, гей,
В Гамерицький край,
Лем жаль мі тя, моя хижо, (2) | 2
Солом'яна, жаль.

Ой жаль мі вас, сейки сиви,
Што-м вас плекав без три зими, гей,
Ой жаль мі вас, жаль,
Бо інакше би-м поїхав (2) | 2
В Гамерицький край.

Ой жаль мі тя, моя страно,
Де живуть мамичка з нянгов, гей,
Ой жаль мі тя, жаль,
Хоць ту біда, не поїду (2) | 2
В Гамерицький край.

ПЛИНЕ КАЧУР ПО ДУНАЮ

Помірно

Пли_не ка_чур по Ду_на_ю,

пли_не ка_чур по Ду_на_ю,
дай ми, бо_же, що га_да_ю,
дай ми, бо_же, що га_да_ю,

Плине качур по Дунаю *,
Дай ми, Боже, що гадаю.

Я гадаю вандрувати,
Жаль ми роду покидати.

Не так роду, як мамочки,
Породила два синочки.

Та й одна нас мати мала,
Не однако щастя дала.

Та тобі дала панувати,
Мені дала бідувати.

Та бідуй, бідний, як бідуєш,
Годуй діти, як годуєш.

Як каменем в воді гнити,
Так бідному в світі жити.

Камінь здойму та й спочину,
Й а в чужині марно згину.

* Кожний рядок повторюється двічі.

Ой чужино, ой чужино,
Чого в тобі так студено?

Ані вітрів, ні морозів,
Всюди моїх повно сльозів.

**ПЕРЕЇЗД ЧЕРЕЗ МОРЕ,
НЕЗГОДИ В ДОРОЗІ**

ПОНАД МОРЕ, ПОНАД МОРЕ

Помірно

Музична партитура для голосу та фортепіано. Третій видання. Складено: Микола Лисенко. Текст: Микола Лисенко. Музична партитура складається з трьох рядків нот. Під нотою кожного рядка наведено українські ліричні рядки. Музика написана в 2/4 ритмі, з ключем двох бемоль (Bb) і тональністю, що відповідає двом бемоль (Bb).

По_над мо_ре, по_над мо_ре
брид_ка хви_ля три_мат, бо ся ші_фа,
бо ся ші_фа, з бо_ку на бік ки_ват.

Понад море (2)
Бридка хвиля тримат,
Бо ся шіфа (2)
З боку на бік киват. | 2

А на морю (2)
Біда превелика,
Бо там не дбат (2)
Нихто о человека. | 2

А як помре, (2)
Страшні го ховают,
Два матроси (2)
Єден міх тримают. | 2

А до него (2)
Желізо привадыт,
Як привадыт, мамо рідна,
До моря з ним шмарят. | 2

А як шифа (2)
Затрубит жалосні,
Риби тіло (2)
Торгают розкошні. | 2

Риби з него (2)
Кусні одривають,

А кісточки (2)
По морю плавають.

2

Братя в краю (2)
Вельку радіст мають,
Бо з маєтку (2)
Сему част достають.

2

ПОНАД МОРЕ, ПОНАД МОРЕ

Помірно

По_ над мо_ ре, по_ над мо_ ре
бри_ ка хві_ ля три_ мать, бо са ши_ фа,
бо са ши_ фа з бо_ ка на бік ки_ вать.

Понад море, понад море
Бридка хвіля тримать,
Бо са шифа, бо са шифа
З бока на бік кивать.

2

А на морі, а на морі
Біда превелика,
Бо там не дзбать, бо там не дзбать
Нихто про человека.

2

А як умре, а як умре,
Страшно го ховають:
Два матроси, два матроси
Еден міх тримають.

2

А на той міх, а на той міх
Зелізо увадять;
Так постоять, так постоять —
Над ним са порадять.

2

Як увадять, як увадять,
До моря з ним рутять;
Тогди шифа, тогди шифа
Жалосно затрубить.

2

А як шифа, а як шифа
Затрубить жалосно,
Риби тіло, риби тіло
Торгають розкошно.

2

Риби з нього, риби з нього
Тіло оторгають;
А косточки, а косточки
По морю плавають.

2

Сестри, братя, сестри, братя
Вельку радість мають,
Бо з маєтку, бо з маєтку
Осьмину достануть.

2

В АМЕРИКІ, ТРЕН ЗА ТРЕНОМ БЕЖІ

Помірно $\text{♩} = 100$

В А_ ме_ ри_ кі, в А_ ме_ ри_ кі трен за
тре_ ном бе_ жі, уж Мі_ кін_ дрі,

уж Мі_кін_дрі в чар_ней зе_мі ле_жі.
 Ле_жі, ле_жі, флін_та ко_ло
 не_го, уж не бу_дзе в А_ме_ри_кі
 пре_зен_та та_ка_ке_го.

В Америці, в Америці трен за тренем бежі,
 Уж Мікіндрі*, уж Мікіндрі в чарней земі лежі.
 Лежі, лежі, флінта коло него,
 Уж не буде в Америці презента такого.

А на шифі, а на шифі пуп-плебан не хова,
 Лем хто зомре, лем хто зомре, руца 'го до моря.
 Єго косци по воді плаваю,
 Біло цело, біло цело рібкі об'їдаю.

У ТІЙ АМЕРИЦІ СИПАНА ДРАЖОЧКА

Енергійно

У тій А_ме_ри_ці си_па_на дра_

* Мікіндрі — можливо, ім'я президента Маккінлі (1843 — 1901).

— жоч_ка, хо_дить по ній, хо_дить
 мо_я фра_ї_роч_ка.
 Хо_дить, хо_дить, руч_ки за_ла_
 — му_є, же ей ми_лий до кра_ю ру_
 — ку_є, же ей ми_лий
 до кра_ю ру_ку_є.

У тій Америці сипана дражочка,
 Ходить по ній, ходить моя фраїрочка.
 Ходить, ходить, ручки заламує,
 Же ей милий до краю рукеує. (2)

— Не плач, мила, не плач, тать то вшитко дармо,
 Бо я вже рукую скоро ютро рано.
 Прийшов я там до Нев-Йорку вночі,
 Заплакали мої сиві очі. (2)

Ой Боже мій, Боже, як си тяжко старам,
 Як на тоту шифу сідати на ню мам?
 Бо на шифі попи не ховають,
 Лем матроси до моря руцають. (2)

БІДНИЙ ЧОЛОВІК, БІДНИЙ, ТА НЕ МАЄ ЗВІДКИ ЖИТИ

Повільно

Бід_ний чо_ло_вік, бід_ний,
та не ма_є звід_ки жи_ти,
про_дав сво_є і_му_ще_ство
та й пі_шов слу_жити.

Бідний чоловік, бідний, та не має звідки жити,
Продав своє імущество та й пішов служити. (2)

Продав своє імущество й усі свої склади,
Продав свої усі склади — їде до Канади. (2)

Ой їде він до Канади та й ступні рахує,
Де 'го нічка захопить, там переночує. (2)

Як приїхав до Канади, став він, роздивився:
— Бідна ж моя головонька, в чужий край забився! (2)

На добраніч усім на ніч, а ви, хлопці, чуйте:
— Ви, погані, йдіть додому, а файні — ночуйте. (2)

Ви, погані, йдіть додому та лягайте спати,
А файні лишайтесь — щось буду казати. (2)

Ой маю я миленького та за бушиною,
Ой чую я через люди, що туже за мною. (2)

Ой банує, та й банує, та й переказує:
— Нехай твоє біле личко ніхто не цюлює. (2)

— Ніхто ж його не цюлює, тільки твій товариш,
Казав же ти, мій миленький, що ся не забавиш. (2)

Пішов же мій миленький в вівторок, в вівторок,
Здає ми ся, мій миленький, що вже неділь сорок. (2)

— Ой не сорок, моя мила, не сорок, не сорок,
Тільки буде дві неділі в вівторок, в вівторок. (2)

Ой, якби ти, жінко, знала, що в Канаді біда,
Ти би мені передала горобчиком хліба. (2)

Ой, якби ти, жінко, знала, що в Канаді горе,
Ти би мені передала синичкою соли. (2)

Синичкою соли, зозулькою води —
Аж тогди б ти, жінко, знала, що в Канаді горе. (2)

Ой Канадо, Канадочко, яка ж ти зрадлива,
Не одну ти дівчиноньку з милим розлучила. (2)

КЕД Я ПРИШОЛ ДО НЕВ-ЙОРКУ ВНОЧІ

Помірно $\text{♩} = 104$

Кед я при_шол до Нев-Йор_ку вно_чі,
за_пла_ка_ли мо_ї чор_ні о_

— чи. І сам я ся хто — ди так
за — ста — рал, як я то — ту
во — дич — ку пре — пла — вал?

Кед я пришов до Нев-Йорку вночі,
Заплакали мої чорні очі.
І сам я ся хтоди так застарал,
Як я тоту водичку преплавал.

Бо на морю там біда велика,
Бо там не єст ані священика.
Як там умре, такий погріб дают:
Ани його нич не умоляют.

Дадут йому фалаток олова,
А так шмарят матроси до моря.
Дробни рибки м'ясо оберают,
А косточки по воді плавають.

ЖІНКО Ж МОЯ ДОРОГАЯ, ЩО БУДЕМ РОБИТИ

Говірком

Жін — ко ж мо — я до — ро — га — я,

що бу — дем ро — би — ти?
Я по — га — дав йти в Ка — на — ду,
а те — бе ли — шн — ти.

Жінко ж моя дорога, що будем робити?
Я погадав йти в Канаду, а тебе лишити.

— Не йди, муже, до Канади, не йди бідувати,
Мені тяжко в старім краю дітей годувати.

Та й пішов я до Кіцманя, не послухав жінки,
Таки собі вибираю та й час до мандрівки.

Ой їхав я до Черновців на кованім возі,
Та й облили мою жінку дрібненькії сльози.

Виїхав я поза село, низенько вклонивси:
— Прощай мене, родиночко, може, з ким сваривси.

Прощай моя родиночко, та й ти, рідна мати,
Бо хто знає, ци сі верну до тебе вмирати.

Приїхали до Мислови, а тут небезпечно,
Бо тут конче візитирка на очі конечна.

Ой сів же я до вагону, тяжко зажурился,
Як схвативси цуг шелений, в Гамбурку спинивси.

Там в Гамбурку добрі люди та добре нас радят,
Ни збирают від нас грошей, далі нас провадят.

Ой сіли ми та й на шифу, стало колисати,
А хто з'їв си, або випив, мусив викидати.

Привезли нас до Канади та й на пец пустили,
Виходжу я та й блукаю, як заяц в пустини.

Ой ходжу я та й блукаю, та й ревненько плачу,
Здає ми си, що си з жінков нігди не побачу.

Ти гадаєш, моя жінко, що я тут паную,
А тут мороз сорок градусів, я в гарі ночую.

Ти гадаєш, моя жінко, що таким я паном,
А то мороз сорок градусів, я сплю під киптаром.

В руськім краю на Великдень Христос воскресає,
А в Канаді сніги, леди до сонця сіяют.

В руськім краю на Великдень як мак процвітає,
А я ходжу по Канаді роботи шукаю.

ЗРАДЛИВА ЧУЖИНА І ТЯЖКІ ЗАРОБІТКИ

ГЕЙ, ЧОРНА АМЕРИКА

Стримано

Гей, чор_ на А_ ме_ ри_ ка, крут_ ні

пре_ ве_ ли_ ка, ве_ льо ся на _

_ псу_ є, гей, ве_ льо ся на_ псу_ є,

хто не знать я_ зи_ ка,

Гей, чорна Америка,
Крутні превелика,
Вельо ся напсує,
Гей, вельо ся напсує,
Хто не знать язика.

Гей, і я ся напсував
За тих десять тиждні,
Аж мі іспадали,
Гей, аж мі іспадали
З моїх ножок чижми.

Гей, чижми мі спадали,
Шмати ся подрали,
Тогди ня англиці,
Гей, тогди ня англиці
До роботи взяли.

Гей, так мі підвишили
П'ять і двацять центів,
Тогди ня запрягли,
Гей, тогди ня запрягли,
Як коня до чверти.

БРЕЦМАН КАРІ ДО ЧІКАГО КАПЛЮЄ

Помірно, у вільному ритмі ♩ = 92

Бре-цман ка-рі до Чи-ка-го
 кап-лю-є, а Ян-ко-ше
 із бру-ще-на ку-ку-є.
 Ла-па фрей-та-не мо-же,
 ши му пан буг по-мо-же, то-ту драж-ку,
 ку-да ун ше ріх-ту-є.

Брецман карі до Чікаго каплює,
 А Янко ше із брущена кукує.
 Лапа фрейта — не може,
 Ши му пан Буг поможе,
 Тоту дражку, куда ун ше ріхтує.

3 Пертамбою * аж до Колораду,
 В Колораді роботу му не даю,
 Роботу му не даю,
 Із гаузу виганяю,
 Мушіл он іц на ноц там до баксару.

ПО КАНАДІ ХОДЖУ ТА Й ДУМКУ ДУМАЮ

Ліра
 По Ка-на-ді ход-жу
 та й дум-ку ду-ма-ю
 зле-тів би-м до кра-ю,
 та кри-лий не ма-ю.
 Ліра

* Пертамбей — Портланд-бей — назва бухти.

Пус_ тив би-м сі в мо_ ре,
та не вмі_ ю пли_ сти,
рад би-м від_ си_ ла_ ти
хоць до ро_ дн_ ни лис_ ти.
Ліра

По Канаді ходжу та й думку думаю —
Злетів би-м до краю, та крилий не маю.
Пустив би-м сі в море, та не вмію плисти,
Рад би-м відсилати хоць до родини листи.
Писав би я листи, так паперу не маю,
Поніс би-м на пошту, так грошей не маю.

А хоць гроші маю, то дороги не знаю,
Ходжу та блукаю, що я в чужім краю.
Хоць знайду дорогу, так не знайду мови:
Горє моє, горе в ті[й] канадські[й] неволі!
А п'ятдесятий рік зачав наступати,
Сталися в Канаді пани бунтувати,
Зачали агенти грішми підкупляти,
Йа взяли агенти ще й листи писати.
Взяли на Україну до людей посилати,
Сталися в Галичу люди бунтувати,
Марне свої ґрунта зачали продавати,
Свою рідну землю взяли покидати.
А мужі з жонами взялися розлучати,
Свої дрібні діти взяли покидати,
А з свойов родинов взялися розставати,
У канадські дороги взялися вибирати.
— Наша родинонька, ми вас покидаєм,
Як нам буде добре, ми за вас спам'ятаєм.
Наша родинонько, розстаєм сі з вами,
Як нам буде добре, пришлемо за вами.
Наша родинонько, будьте здорові!
Ми ся вибираєм і в канадські дороги!
На то бідна вдова нічого не зважала,
Свою рідну землю ще й замарне продала,
Свої рідні діти в Канаду забрала.
А продала землю, ще й рідненьку хату,
Єї діти плачут: «А не дайте нас, тату!»
Ідут до Канади — церква при дорозі,
Єї діти плачут: «Ще й, мамцю, до Бозі!»
Ідут до Канади — там могила почата,
Єї діти плачут: «Ще й, мамцю, до тата!»
Прийшли на могилу, разом повклякали
І за свого тата діти пам'ятали.
По Канаді ходжу, так милі рахую,
Де мне ніч захопит, там переночую.
По Канаді ходжу, сумний я завсіди:
Сімсот кілометрів й сусід від сусіди!
Відколи приїхав там до тої Канади,
Смутний-невеселий й ані в серцю поради.
Єкби-с знала, мамцю, яка в Канаді біда:
Як й обачу птаха, кажу, що сусіда!
Канадо, Канадо, яка ти зрадлива,
Не одного мужа з жонов розлучила.
Розлучила мужа, ще й дрібненькі діти,—
Горє мені, горе у ті[й] Канаді сидіти!

Канадо, Канадо, а й ти, Манітоба,
 У тобі нарід блудит, як пуста худоба!
 Венніпегу-місто, ще й слізьми залято:
 Мають люди сумні Великодні свята!
 Дзвонят на бангофі — так дзвіночок тоненько,
 Сумують до Бога так люди сумненько.
 А в нас на Великдень як мак процвітає,
 А в тії Канаді сніжок пролітає.
 Йа у тії Канаді зозульки не чути —
 Ми за свої краї не можем забути!
 Йа в нас на Великдень по церквах дзвони дзвонят,
 А бідних в Канаді до роботи гонят.
 Нам пани казали: «Вотці підут з вами»,
 А ми ся лишили, як діти без мами.
 В дампшифу сідаю, ще й тяженько здихаю, —
 Як сі буря звіє, народ потопає!
 Мати вповідає: «Померла мій дитина!»
 Агент повідає: «Я ти не родина!»
 Завірте ми, люди, правду вповідаю,
 Як ми не вірите, ще на Бога ся здаю!
 А дай же нам, Боже, ще й у мирі прожити,
 Нашу Галичину йа во віки славити!

ТА Й НЕ ШУМИ, ЛУЖЕ, ДУЖЕ

Та й не шуми, луже, дуже,
 Та зелений гаю,
 Не завдавай серцю жалю,
 Що я в чужім краю.

Що я в чужім краю,
 Як билинка в полю,
 Нема кому порадити
 Головоньку мою.

Ані брата, ані сестри,
 Ані вітця,
 Ходжу, блуджу по Канаді,
 Як блудная вівця.

Овечка як заблєє,
 Другі відозвуться,
 А сирота як заплаче,
 Лиш гори здригнуться.

Горе ж мені, мамо,
 Горе ж мені, горе,
 Як я позганяю свою
 Худобу до обори.

ОЙ ЯКБИ ТИ, РІДНА СЕСТРУНЕНЬКО, ЗНАЛА

Помірно

Ой як_би ти, рід_ на сес_трунень_ ко, зна_ ла,

як ся Га_ ме_ри_ ка нам у визна_ ки да_ ла.

Ой якби ти, рідна сеструненько, знала,
 Як ся Гамерика нам у знаки дала.
 Ми ся в ріднім краю землянки позбули,
 А тут, в Гамериці, її не набули.
 Не так стало, сестро, як нам обіцяли,
 Ми тут цілий рочок роботи шукали.
 Були в Воргантині, були в Парагваю;
 Якби-м мала крила, летіла б до краю.
 Я крилець не маю, ні грошей на шифу,
 Хоч втопись в морі від такого лиха.
 Понесися, вітре, додому за море,
 Скажи сестрі правду про тугу і горе.
 Розкажи родині, як ми тут сумуєм,
 Бо рідного слова тутки не почуєм.

ОЙ КАНАДО, КАНАДОЧКО

Повільно

Ой Ка-на-до, Ка-на-доч-ко,
я- ка ж ти зрад-ли-ва,
не їд-но-го чо-ло-ві-ка
з жі-н-ков роз-лу-чи-ла.

Ой Канадо, Канадочко,
Яка ж ти зрадлива,
Не їдного чоловіка
З жінок розлучила. | 2

Ой якби ж я до Канади
Доріженьку знала,
Я би своєму миленькому
Гостинцю післала. | 2

Та й якого ж гостинченьку,
Хоч штири горішки.
Як не маєш з чим приїхать,
Прийди, милий, пішки. | 2

Їхав милий, їхав милий
До милої в гості,
Провалився кінь вороний
На калиновім мості. | 2

ОЙ КАНАДО, КАНАДОЧКО, ЯКА ТИ ЗРАДЛИВА

[Помірно]
Один

Ой Ка-на-до, Ка-на-доч-ко,
я- ка ж ти зрад-ли-ва,
Всі
не їд-но-го чо-ло-ві-ка
з жі-н-ков роз-лу-чи-ла.

Ой Канадо, Канадочко, яка ти зрадлива,
Не їдного чоловіка з жінок розлучила.

«Якби-сь, жінко, знала, що ж бо я гадаю:
За Канаду гадку маю, тебе покидаю».

«Не йди, милий, не йди в Канаду бідувати,
Бо хто наші дрібні діти буде годувати?»

Пішов до Борщева паспорт виробляти,
Моя жінка молоденька взяла жалувати:

«Ой ти підеш, милий, в Канаду служити,
Я лишуся з діточками та й буду бідити».

Послав я дитину по свою родину
Та по свої браття-сестри, по свою родину:

«Сходітеся, вся родина, і ти, рідна мати,
Бо Бог знає, чи будемо ся більше видати».

Вийшов я за село да вже й припізнівся,
Прощай, прощай, родинонько, може, з ким сварився...

Прощай, прощай, родинонько, і ти, церкво-мати,
Бо Бог знає, чи вернуся до тебе вмирати.

Вийду я на поле, а там білі квіти;
Плаче жінка молодая ще й маленькі діти...

Якби-сь, мила, знала, як в Канаді горе,
Ти би мені передала горобчиком солі.

Горобчиком солі, синичкою хліба,
Тоді би ти, мила, знала, що в Канаді біда.

ОЙ КАНАДО, КАНАДОЧКО

Жалібно

Ой Ка на до, Ка на доч ко,
я ка ти зрад ли ва,
я ка ти зрад ли ва!

Ой Канадо, Канадочко,
Яка ти зрадлива! (2)

Не одного чоловіка
З жінков розлучила. (2)

Розлучила жінку з мужем,
Всиротила діти. (2)

Я сам пішов до Канади
Гаразду глядіти. (2)

Ой коби ти, мила, знала,
Який же тут гаразд. (2)

Лишила би-с рідні діти,
Йшла би-с д'мені зараз. (2)

А коби ти, мила, знала,
Як я тут бідую:

Запрягаю коні в шори,
А сам спацірую. (2)

ОЙ КАНАДО, КАНАДОЧКО, ЯКА ТИ ЗРАДЛИВА

Помірно

Ой Ка на до, Ка на доч ко,
я ка ти зрад ли ва,
не їд но го чо ло ві ка

з жін_ ков роз_ лу_ чи_ ла.

Ой Канадо, Канадочко, яка ти зрадлива,
Не їдного чоловіка з жінок розлучила. (2)

ОЙ КАНАДОЧКА ШИРОКА

Вільно

Ой Ка_ на_ доч_ ка ши_ ро_ ка —

від мо_ ря до мо_ ря,

не_ ма_ ло я на_ тер_ пів_ ся

у Ка_ на_ ді го_ ря.

Ой Канадочка широка —
Від моря до моря,
Немало я натерпівся
У Канаді горя.

Та й гадали наші люди,
Що будуть панами, —
Вони пішли до Канади
Та й ходять з торбами.

КАНАДО, КАНАДО, ЯКА ТИ ЗРАДЛИВА

Канадо, Канадо,
Яка ти зрадлива,
Не єдного мужа
З жінок розлучила. | 2

По Канаді ходжу
Та й милі рахую,
Де м'є ніч захопить,
Там переночую. | 2

По Канаді ходжу,
В Канаді співаю,
До дівчини пишу,
Листи посылаю. | 2

ОЙ КАНАДО, КАНАДОЧКО, ЯКАСЬ НЕЩАСЛИВА

Ой Канадо, Канадочко, якась нещаслива,
Не єдного-сь чоловіка з жунков розлучила.
Ой летіла ластовочка, загубила перце,
Пушов любко до Канади, замок моє серце.
Ой вернися, ластовочко, найди собі перце,
Й убернися, любко любий, удомкни моє серце.
Ой вернися, ластовочко, гніздо поновити,
Й убернися, любку любий, любов потвердити.

В КАНАДІ, В МАНІТОБІ, НОВИНА СЯ СТАЛА

В Канаді, в Манітобі, новина ся стала —
Вбив Салимон свою жінку, не боявся права.
Його жінка молоденька в нього ся просила:
— Не бий мене, Салимоне, мало-м з тобов жила.

Не бий мене, Салимоне, бо я молоденька,
Подивися в колисоньку, дитина маленька.
А Салимон не зважає на її просьбочку,
Прип'яв коси до лавочки та б'є в головочку.
Аж там були добрі люди, дали в місто знати,
Щоби прийшли полісмени Салимона взяти.
Полісмени йдуть фармами, права не питають:
— На день добрий, Салимоне, а як же ся маєш?
На день добрий, Салимоне, а що тут чувати,
Таліграми ідуть до нас, не дають нам спати.
Салимоне, Салимоне, будеш бідувати,
Мусиш фарму покидати, з нами мандрувати.
Мусиш фарму покидати, з нами мандрувати,
Які діти дрібненькіі по закладах дати.
— Вдарив же я свою жінку в лихую годину,
Щоби вона не лазила на під по драбині.

ОЙ КАНАДО, ТИ ЧУЖИНО, ТИ ЧУЖИНО

Ой Канадо, ти чужино, ти чужино,
Та що ж в тобі так студено?
Тільки сніги та морози,
Повні очі дрібних сльозів.

Наш Великдень такий красний,
Як той гай зелененький,
А в Канаді, сніги, леди,
Завше вітер студенький.

КАНАДО, КАНАДО, ЯКА ТИ ЗРАДЛИВА

Канадо, Канадо, яка ти зрадлива,
Не одного мужа з жінков розлучила.
Гей я, гей! З жінков розлучила.

Розлучила з жінков і дрібними дітьми,
Яке мені горе в Канаді сидіти.
Гей я, гей! В Канаді сидіти.

ХОДЖУ ПО КАНАДІ ТА МИЛІ РАХУЮ

Ходжу по Канаді та милі рахую,
Де м'я ніч захопить, там переночую.
Ой на горі травка, вітер нев колише,
Десь моя миленька до мене лист пише.
Пише вона, пише дрібними буквами,
Як 'го пригадаю, вмюся сльозами.
Писав би я листа, паперу не маю,
Поніс би на почту, дороги не знаю.
Хоч дорогу знаю, то мови не вмю,
Ой Боже мій, Боже, де я ся подію?
Буду лист писати дрібними буквами,
Буду посилати буйними вітрами.
Стояв я на мості місяць і годину,
Чекав я на листа від своєї родини.
Ой не одна рибка попід міст перейшла,
Жадної не видів, щоби листа несла.
Лиш одна маленька в бережку лежала,
Тота ж рибка лист у руки дала.
Зачав я читати, зачав я плакати,
Яка ж мені біда в Канаді бувати.

ЗАСПІВАЙМО СИ В КАНАДІ

Заспіваймо си в Канаді,
Хоч робота нам не в ладі.
Бо тут панів вже не маєм,
Та й си пісню заспіваєм.

Ту пшениця росте гарно,
Вовес, ячмінь, як звичайно.
Бараболі є великі,
Грушки, вишні ростут дикі.

Є пожички, є горіхи,
Мають діти досить втіхи,
Ягід, малин подостатком,
Ще й підпеньок на додаток.

Але тутка, тра сказати,
 О що тутка не тра дбати:
 Як посієш, то не буде,
 Пусті будуть твої труди.

Кукурудза не доходить,
 А вогирки мало роде,
 За гарбузи тра забути,
 Бо мороз їм не даст бути.

Я ВАМ СКАЖУ, ДОБРІ ЛЮДИ

Я вам скажу, добрі люди,
 Як на фармі жити:
 Як заколе підсвиняку,
 Як навудит м'яса,
 То сі гладит по животі
 До самого Спаса.

ХОДЖУ Я ПО КАНАДІ І МИЛІ РАХУЮ

Ходжу я по Канаді і милі рахую,
 Де мі нічка захопила, там переночую.

А В КОМАРНІ ДОБРИ ЖИТИ

А в Комарні добри жити,
 Не треба сі ніц журити,
 Лишень їсти та й співати
 І ще гроші рахувати.

ОЙ ТАМ НА ГОРІ ТРАВКА СЯ КОЛИШЕ

Помірно, з сумом

Ой там на го-рі
 дав-но мій ми-лень-кий
 трав-ка ся ко-ли-ше,
 лист до ме-не пи-ше.
 Ой пи-ше він, пи-ше
 чор-ним ат-ра-мен-том,
 щоб я ста-ла про-чи-та-ла
 з пла-чем та й ля-мен-том.

Ой там на горі травка ся колише,
 Давно мій миленький лист до мене пише.
 Ой пише він, пише чорним атраментом,
 Щоб я стала прочитала з плачем та й ляментом.

Стояв я на мості місяць і з годину,
 Чекав я на відпис і свою родину.
 Не одна рибонька попід міст перейшла,
 Ні разу-м не видів, щоби листа несла.

Листи мої, листи, не ідете з мисли,
 Як си нагадаю, куди ви перейшли.
 Перейшли ви річку та й биструю воду,
 Тяжко мені жити в Канаді без роду.

Канадо, Канадо, яка ти немила,
 Не одного-с господаря з жінков розлучила.
 Розлучила з жінков і дрібненькі діти,
 Рад би-м я додому соколом злетіти.

В ВІННІПЕГУ ДОРОЖЕНЬКА КОВБОЧКАМИ ВБИТА

Говірко

В Вінніпегу дороженька ковбочками вбита,
 А мав же я Великодні дуже сумні света.

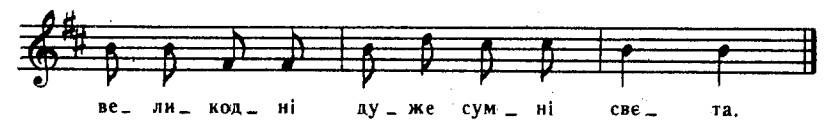
Коли море не глибоке та й фалі не били,
 Були би-м си, рідні браття, на света сходили.

— Ти гадаєш, моя жінко, що я тут вже паном,
 А то мороз сорок гратів, я вкрився кафтаном.

Ти гадаєш, моя жінко, що я тут паную,
 А то мороз сорок гратів, я в гарі ночую.

В ВІННІПЕГУ ДОРОЖЕНЬКА КОВБОЧКАМИ ВБИТА

Рухливо

В Вінніпегу дороженька ковбочками вбита,
 Ой мав же я великодні дуже сумні света.

А в неділю ранесенько дзвони задзвонили,
 Заспівали: «Христос воскрес», — церкву обходили.

Я, сирота, гірко сплакав та й собі думаю:
 — Ой Боже мій милостивий, як то в старім краю?!

Молодіж ся посходила, весело си грає,
 А мені тут, молодому, серце сі вриває.

Коли б море не глибоке та й фалі не били,
 Були би ми в своїм краю света обходили.

БУКОВИНО МОЯ МИЛА, МІЙ СОЛОДКИЙ КРАЮ

Буковино моя мила, мій солодкий краю,
Як на тебе, сиротино, нишком поглядаю,
То заплачу жалібненько на чужій сторонці,
Бо тут в'януні і всихаю, як, листок на сонці.

Рідне слово тут не чую, пустка тут усюди,
Тут не наші щиро рідні, а чужії люди.
Тут ні батька, ні родини, ні рідної хати,
Тяжко, Боже, на чужині свій вік вікувати.

ДОБРЕ ТОБІ, МОЯ МИЛА

Повільно

Добре тобі, моя мила,
у постели спати,
а я мусів скоро рано,
ей, до роботи встати.

The musical score is written in G major, 2/4 time. It consists of four staves of music. The first staff begins with a 'P' (Piano) dynamic marking and a 'V' (Vivace) marking at the end. The lyrics are written below the notes.

Добре тобі, моя мила, у постели спати,
А я мусів скоро рано, ей, до роботи встати.

Юж я іду на роботу, аж фабрика трубит,
На мене бас криво смотрит, ей, юж ся му не любить.

А ти, басу, а ти, басу, я ся тя не бою,
Бо я піду, бо я піду, ей, я піду на свою.

Чекай, унтир, чекай, унтир, бо ти побануєш,
А маш ти добру роботу, ей, тай ю не шануєш.

МОЇ МАМЦЯ ДОМА, А Я В АМЕРИЦІ

Не швидко

Мої мамця дома, а я в Америці,
роблю я в Нев-Йорку, в той новій фабриці.

The musical score is written in G major, 2/4 time. It consists of two staves of music. The lyrics are written below the notes.

Мої мамця дома, а я в Америці,
Роблю я в Нев-Йорку, в той новій фабриці.

Як машину пушам, нитки ся торгают,
А мої мамуся о ничім не знают.

А та Америка єст то превелика,
Наїстся 'го біда, хто не зна языка.

Мене ся наїла за дванацет тижнів,
Ніж ся мі не здерли ті краївски цижми.

Цижми ся мі здерли, лашки з мя спадали,
Хтовди мя англики до роботи взяли.

Обіцяли мені півталяра на ден,
Ищи ся сміяли: «Роби, грінер блазен!»

Як я то почула, што они ся сміют,—
Не буду робила, бо мі ручки мліют.

А ручки мі мліють, слези мі спадають,
А мої мамуся о нічім не знають.

Виховали-сте мя на своїх колянах,
Не буду робила на ваших полянах.

Виховали-сте мя, як єдну ягоду,
Виправили-сте мя за широку воду.

За воду широку, за море глибоке,
Тераз бануєте: «Дитя мое любел!»

ЕЙ, В ГАМЕРИЦЬКІМ КРАЮ, ЕЙ, ДОБРЕ ІСТИ ДАЮТ

Рухливо, енергійно

Ей, в Га_ ме_ риць_ кім кра_ ю,

ей, доб_ ре їс_ ти да_ ют,

А_ ле з бі_ лих ру_ чок,

ей, ску_ ри по_ злі_ за_ ют.

Ей, в гамерицькім краю; ей, добре їсти дають,*
Але з білих ручок, ей, скури позлізають.

Ей, дай же мі, Боженьку, ей, о що я тя прошу,
Того парубочка, ей, що 'го в серці ношу.

МАМ Я ЖЕНУ, МАМ Я ЖЕНУ В ЄВРОПЕ

Помірно

Мам я же_ ну, мам жену в Єв_ ро_ пе,

нич не робить, лем бандур_ ки коп_ ле.

Коп_ ле, коп_ ле та і ви_ си_ пу_ є,

а о му_ жу но_ ви_ ну не чу_ є.

Мам я жену, мам я жену в Європе,
Нич не робить, лем бандурки копле.
Копле, копле та і висипує,
А о мужа новину не чує.

А як она новину учула,
Вшитко собі до порядку дала.
Сама сіла на враного коня,
Іду к тобі, мужу, на край моря.

* Кожний рядок повторюється двічі.

ДОБРИ В ГАМЕРИЦІ, ЯК ИДЕ РОБОТА

Рухливо

Доб-рі в Га-ме-ри-ці, як и-де ро-бо-та,
красьні ся при-бе-ре, як при-де су-бо-та.

Добрі в Гамериці, як иде робота,
Красьні ся прибере, як приде субота.

Красьні ся прибере, красьні ся уміє,
Бо він ся не старат, же му в поли гніє.

Же му в поли гніє, воду му забере,
Бо йому привезут до гавзу фармере.

До гавзу привезут, плацу не питають,
Аж на п'ятнастого, як пейду достають.

Уж на п'ятий рочок, як я в Гамериці,
Так тяжко працюю в тій новій фабриці.

— Жено моя люба, жено моя добра,
Як ти там газдуєш з тими дітми дома?

— Газдую, газдую, юж ліпше не можу,
Тебе з Гамерики дочкацся не можу.

— Дочкашся ти, дочкаш, моя жено, дочкаш,
Як я приду домів, личко мі побоськаш.

Личко мі побоськаш, праву ручку подаш,
Будеш ся мя питац: «Дуже пінязий маш?»

— Не мам я пінязий, бо я лем слугував,
А што я заслужив, і того-м прогуляв.

А МАЮ Я, ЕЙ, ЖЕНУ В СТАРИМ КРАЮ

А ма-ю я, ей, же-ну в ста-римкра-ю,
што там робить, ей, сам то-то не зна-ю,
а то о-на бан-дур-ки о-ко-пу-є,
а од му-жа, ей, но-ви-ну не чу-є.

А маю я, ей, жену в старим краю,
Што там робить, ей, сам того не знаю,
А то она бандурки окопує,
А од мужа, ей, новину не чує. | 2

Як од мужа, ей, новину почує,
Вшитко собі, ей, до порядку дає,
Сама сяде, ей, на враного коня,
Приде ку мі, ей, драга душа моя. | 2

А як она, ей, на коня сідала,
Та ся она, ей, дуже застарала:
— А Боже мій, ей, як то я ся старам,
Як я тоту, ей, воду преплавать мам? | 2

А як она, ей, воду преплавала,
Та ся она, ей, на мужа звідала:
— Де ту мій муж, ей, у тій Америці?
Ту він робив у залізній фабриці. | 2

А як она, ей, до фабрики вошла,
Свого мужа, ей, неживого нашла,

Лем тоту кров, ей, што з нього цяпкала,
А як над ньов, ей, гірко заплакала:

2

— Ви, панове, ей, прошу вас про Бога,
Повічте мі, ей, де мій муж ту сконав?
— Сконав він ту, ей, на той сивой скалі,
Забили го гунцути англичани.

2

— Англичани, ей, што ви наробили,
Же ви мого, ей, мужичка змарнили?
Не зробив він, ей, нічого планого,
А він пішов, ей, марно з світа того.

2

— Кед не зробив, кед не зробив нічого,
Не увидиш його веце живого.
У тім гробі, ей, де він собі лежить,
Біла ружа, ей, на тім гробі сходить.

2

ТАМ В ЗЕЛЕНІМ ГАЮ, ТАМ ПТАШКИ СПІВАЮТ

Не поспішаючи

Там в зе_ ле_ нім га_ ю, там пташ_ки спі_

_ ва_ ют, мо_ ло_ день_ кі хлоп_ ці

до Прус ви_ їж_ джа_ ют, мо_ ло_ день_ кі

хлоп_ ці до Прус ви_ їж_ джа_ ют.

Там в зеленім гаю, там пташки співають,
Молоденькі хлопці до Прус виїжджают. (2)

Їдуть вони, їдуть, але ненапевно,
Господь з неба знає, ци сі юж повернут. (2)

Пішли до станції білета узяти,
Згадав й о родині, зачав жалувати. (2)

Приїхали до Прус, взяв їх талювати,
Дав єго під землю вугле шанкрувати. (2)

Над ним риштоване зачало тріщати,
Він став, задумавси, що буде діяти. (2)

Над ним риштоване так страшно стріщало,
Аж кавалок вугля на голову впало. (2)

Прилетів кондуктор, дуже зажурился,
Що бідний хлопчина в Прусії доробивси. (2)

Зійшлися всі хлопці, зачали плакати:
— Треба до матінки теліграфувати! (2)

Їде вотець-мати, взялися питати:
— Де мій син подівся, що 'го не видати? (2)

— Ціхо, вотець-мати, ціхо, не журиси:
Три доби минуло, як твій син забивси! (2)

Три попи ховало, три дяки співало,
Штири карі коні в сумний крок ступало. (2)

Штири вуботирі на віват стріляли,
Твою дитинопку в параді ховали, (2)

Поховали єго в глибоку долину,
На нім висипали високу могилу. (2)

Там на тій могилі чорний ворон криче,
Там десь вотець-мати за дитинов плаче. (2)

нич не робить, лем бандур_ки коп_ ле.
 Коп_ле, коп_ле, гряд_ки ви_ко_ пу_ є,
 а од му_жа но_ви_ну не чу_ є.

Десь я маю жєну в Еуропє,
 Нич не робить, лем бандурки копле.
 Копле, копле, грядки викопує,
 А од мужа новину не чує.

Як од мужа новину учєш,
 Вшитко собі до порядку привєдь,
 Сама сїдай на ворона коня,
 Подь їд до мї, млада жєно моя.

Прийшла она до Гамбурку вночі,
 Заплакали єї чорні очі:
 — Ать, Боже муй, мушу са старати,
 Як мав тоту воду преплавати.

А як она воду преплавала,
 Та й вна са о мужа дузнала:
 — Десь я маю мужа в Америці,
 Що вун робит в желїзнуй фабриці.

А як она до фабрики пришла,
 Уже його живого не нашла,
 Лем тоту кров, що ся з нього лляла,
 Горько она над ньов заплакала:

— Ви, унгарє, прошу вас про Бога,
 Повїжте мї, де муй муж їсконав?
 — А ун сконав на той сивуй скалі,
 Забили 'го гунцути мадьяри.

— Ви, мадьяри, що-сьте нароби́ли,
 Же ви мого мужа уж забили?
 Не зробив вам нич такой планого,
 Прервали-сте уж веру, світ його.

— Кєдь не зробив, що тобї до того,
 Не ввидиш 'го уж вєцє живого.
 На гробї му чорна ружа ростє,
 Як увидиш, заплачєш жалостнї.

МОЯ ЖЕНА В ЕВУРОПІ ЖИЄ

В темпї чардашу

Мо_ я же_ на в Е_ ву_ ро_ пі
 жи_ є, нич не ро_ бит, лем чор_
 ну зем ри є, ри_ є, ри_ є,
 крумп_ лі на_ си_ пу_ є, од ми_
 ло го но_ ви_ ни не чу_ є.

Моя жєна в Евуропї жиє,
 Нич не робит, лем чорну зем рїє,
 Рїє, рїє, крумплі насипує,
 Од милого новини не чує.

А як она новину почула,
Вшитко собі до порядку дала,
Она сіла на враного коня,
Остань здорова, Евуропо моя!

2

А як она на коня сідала,
Та она ся прегрозні старала:
— Ой Боже мій, як ся грозні старам,
Як я тоту воду преплавать мам?

2

А як она воду преплавала,
О своїм ся мужові питала:
— А він деська у той Америці,
Робит він там в желізній фабриці.

2

Покля она до фабрики дошла,
Уж милого живого не нашла,
Лем тоту кров, што з нього цяпкала,
Гірко собі над ньом заплакала:

2

— Ви, гунтаре, што сте наробили,
Же ви мого мужа так змарнили?
Не зробил вам ничого планого,
А ви йому прервали смерть його.

2

— Кедь ми йому прервали смерть його,
Уж не видиш ти його живого,
На гробі му чорна ружа росне,
Квіт і опал, бо плаче жалосно.

2

ЧИЯ ХАТА СОЛОМОЮ ВКРИТА

Говіркою, з жалем

Чи_ я ха_ та со_ ло_ мо_ ю

вкри_ та? Си_ дить ма_ ти сльо_ за_ ми за_

ли та, си_ дить, си_ дить,

сти_ ха про_ мов_ ля_ є, що за си_ на

не чу_ є й не зна_ є.

Чия хата соломою вкрита?
Сидить мати сльозами залита,
Сидить, сидить, стиха промовляє,
Що за сина не чує й не знає.

2

— Сину, сину, ти моя роти́ха,
Лишив-єсь ня, як кору з орі́ха,
Сама сижу, бідна, дома, плачу,
Що я тебе не чу́ю й не бачу.

2

Ой не плачте ви, очка рідненькі,
Я утратив життя молоденьке,
Вандруючи по чужому світу,
Загубив я молодії літа.

2

ОЙ ВИ, ГОРИ, СИНІ ГОРИ

Ой ви, гори, сині гори, ставайтесь здорові,
Та най по вас звірі ходят, а не хлопські ноги.
Я вас більше, сині гори, не буду видіти,
Бо я вже вас, сині гори, мушу тут лишити.

Та піду я в далекий край, межи чужі люде,
Туй вас лишу, сині гори, лем вітер подує.
— Подуй, вітре, подуй, вітре, із теплого краю,
Будь здорова, верховино, я тя оставляю.
Ой лишу я в старім краю жінку і діточок,
Пак зажену їм додому з-за моря листочок.
Пішов хлопик в далекий край, аж до Америки,
Бо він хоче заробити собі долярики.
Пішов хлопик молоденький далеко за море,
Дали йому чекан в руки: «Роби, хлоп, небоже!»
Завели 'го, молодого, во тунель глибокий,
Дали йому, нещасному, лампашок у руки.
Робит хлопик у тунелі, пот з лица му тече,
Прийде йому жінка згадку — горенько заплаче.
— Ой не плачте, чорні вічка, і я не журюся,
Мало собі попороблю додому вернуся.
Коли хлопик молоденький сесе виговорив,
Камінище величезний на ноги ся звалив.
— Помагайте, сімборики, мої милі браття!
Несіт мене на корабель, пошліт в Закарпаття.
Хочу вмерти в своїм краю під полонинами:
Жона, діти там чекают, будуг сиротами.

ЗНИЖЕННЯ МОРАЛІ. РОЗ'ЄДНАНІ СІМ'І

ГЕЙ, ПОЇХАВ МІЙ МИЛИЙ АЖ ДО ГАМЕРИКИ

З сумом

Гей, по_ї_хав мій ми_лий
аж до Га_ме_ри_ки.
Він ми ви_си_ла_є, гой-йо-йой,
звід_ти до_ля_ри_ки, бо_же мой.

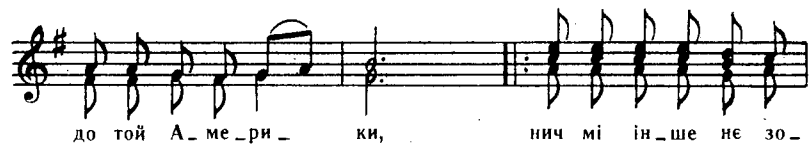
Гей, поїхав мій милий аж до Гамерики. (2)
Він ми висилає, гой-йо-йой,
Звідти долярики, боже мой. | 2

Гей, я їх заміняю на крайову п'ятку. (2)
Буду починала, гой-йо-йой,
В краю господарку, боже мой. | 2

ПОШОЛ МОЙ МИЛЕНКИ, ПОШОЛ

[Помірковано, з сумом]

По_шол мой ми_лен_ки, по_шол.

Пошол мой миленки, пошол
До той Америки,
Нич мі інше не зохабел,
Лем жаль превеликі.

Америка вихвалена,
Широм розглашена,
Єст там у неї досц шицкого,
Але цо ми з того?

Я ше трапим у фабрики,
Жена там у краю,
На гореньки мой заробок
Слизи ми падаю.

СНИЛА СА МІ ТАМТОЙ НОЧІ НОВИНА

Швидко

Снила са мі тамтой ночі новина, (2)
Же ня жена в старим краю споминат.

Споминат ня она в тим старим краю, (2)
А же од неї на порцію питают.

А я не мам ани цента при собі, (2)
Най закличе нотаруша ку собі.

А она так і сама уробила, (2)
Нотаруша ку собі закликала.

Пан нотаруш, будьте такий ласкавий, (2)
Напиште ви ку моему мужові!

Напиште ви, най він приде додому, (2)
Притулю 'го ку сердечку своєму.

Притулю і поцілую тристо раз, (2)
Питаю ся 'го: кельо тих пінязі маш?

— А я не мам лем тих десять таляри, (2)
Бо я пропил в Гамериці з бабами.

ЧЕРВЕНА КУРОЧКА, БІЛИ КОГУТ

Поволі

Чер_ве_на ку_роч_ка, бі_ли ко_гут:

пре_ цо це, ми_ла мо_я, не мож за_ буц?

Червена курочка, біли когут;
Прецо це, мила моя, не мож забуц? (2)

Не забудзем я тебе, ані ти мене,
Бо як мене, так и тебе младосц гинє. (2)

Пойдзем я зос краю до Америки,
Ей, ша я там заробим у фабрики. (2)

Заробим я у неї сто долари
Та пошлем до краю моєї пари. (2)

ЗА ПОТОЧКОМ, ЗА ПОТОЧКОМ

Помірно

За по_точ_ком, за по_точ_ком в той до_ли_

_не чор_ний гав_ран, чор_ний, чорний гав_

_ран, чор_ний во_ду пи_є, во_ду пи_є.

За поточком, за поточком
В той долине
Чорний гавран, чорний (2)
Воду пиє, воду пиє.

Пиє він, ей, пиє він, ей,
В велькім жалю,
Же мат жену, же мат (2)
В чужім краю, в чужім краю.

ЯК Я СОЙ ЗАСПІВАМ КРАСНІ, ПРЕМИЛЕНІ.

Помірно

Як я сой за_ спі_ вам крас_ні, пре_ ми_

_ ле_ ні, аж мі ся роз_ ви_ ют

під буч_ком ко_ ре_ ні. _ре_ ні.

Як я сой заспівам красні, премилені,
Аж мі ся розвуют під бучком корені. (2)

Як я сой заспівам попід яворики,
Почує мя милий аж до Америки. (2)

Як він мя почує, то він сой так рече:
— Яке ж то дівчатко по горах щєбече? (2)

Дівчатко щєбече, на милого кричит:
— Вернийся, миленький, верний з Америки! (2)

— Несмут ся, дівчино, бо я ся не смучу,
Коли світ обийду, до тебе прилечу. (2)

Навчий, дівча, навчий коня воду бродиц,
Буду до тя, буду каждый вечер ходиц. (2)

— Я би-м научила коня воду бродиц,
Але ти не схочеш штовечер проходиц. (2)

МАЮ МУЖА В АМЕРИЦІ

Помірно

Ma ю му жа в А ме ри ці —
де сять літ ми на є, він до ме не,
ні до ді тей нич ся не при зна є.

Маю мужа в Америці —
Десять літ минає,
Він до мене, ні до дітей
Нич ся не признає.

— Ой мужу мій солоденький,
Що ся тобі стало,
А чи тобі в Америці
Папера не стало?

— Мама хату збудувала,
Рідненький наш тату,

Ходи, ходи додомоньку,
Будемо вітати.

Кажуть люди — маєм тата,
Ми тата не маєм.
Як він прийде з Америки,
Ми 'го не пізнаєм.

ПОЇХАВ МИЛЕНЬКИЙ ТА ДО ТОЙ ГАМЕРИКИ

Повільно

По ї хав ми лень кий та до той
Га ме ри ки, нич мі не зо ха бив,
нич мі не зо ха бив, а лем жаль пре ве ли кий.

Поїхав миленький та до той Гамерики,
Ніч мі не зохобив, ніч мі не зохобив,
А лем жаль превеликий. | 2

Верни же ся, верни, мой милий, з Гамерики,
Одбер же си, одбер, одбер же си, одбер,
А той жаль превеликий! | 2

Боже мой, Боже мой, што я виробила,
Же я свої очка, же я свої очка
Та за тобов пустила! | 2

Боже мой, Боже мой, што я виробила,—
Худобной матере, худобной матере
Синка полюбила!

2

ПО КАНАДІ ХОДЖУ

Рухливо, пританцьовуючи $\text{♩} = 116$

По Канаді ходжу
Та й кроки рахую,
Де м'я ніч захопит,
Там переночую.

Приспів:

Гоп-цуп, Канада,
Гоп-цуп, миленька,
Гоп-цуп, дівчино,
Чорнобривенька.*

* Повторюється після кожної строфи.

Канадо, Канадо,
Яка ти зрадлива,
Не одного мужа
З жінок розлучила.

Дайте мені хліба,
Дайте мармуляди,
Бувайте здорові,
Іду до Канади.

ПИСАЛА НІ МОЯ ЖЕНА ЛИСТ З КРАЮ

Помірно $\text{♩} = 88$

Писала ні моя жена лист з краю,
Же уж од ней на порцію питають.
Она не ма ни гелера при собі,
Заволала нотаруша ід собі.

2

Пан нотаруш най отпишут мойому,
Жеби пришол з Гамерики додому.
Облаплю 'го сідем рази, а не раз:

— Повіч, мужу, кельо тих пінязі маш?

2

— Не мам вельо, лем пару сто долярів,
 Бо мі решту в Гамериці zostали.
 В Гамериці шумни дівки бивають,
 Кождий вечур на шпацірку волают. | 2

Кождий вечур на шпацірку волают,
 Долярики з кишени стягают.
 І я ходил даколи на шпацірку,
 Бо я теж мал в Гамериці фраірку. | 2

ДОБРЕ БИ НАМ БИЛО

Енергійно

Доб_ре би нам би_ло у той Га_ме_

_ри_це_ же_ би нам ка_за_ли,

же_ би нам ка_за_ли, хо_ди_ти к фра_ір_це.

Добре би нам било
 У той Гамерице,
 Жеби нам казали (2)
 Ходити к фраірце.

Вни нам повідают:
 — Мате жени в краю,
 Ваши жени в краю (2)
 Фраірів тримают.

Ми їм гроши шлеме,
 Гроши дулярами,
 Наши жінки піют (2)
 Дома з фраірами.

Піют они, піют,
 А з нас лем ся сміют,
 Ми тяжко робиме, (2)
 Рученьки нам мліют.

Рученьки нам мліют,
 Слезі покапуют,
 Бо наша жінонька (2)
 З фраіром ночує.

ДОБРИ, МУЖУ, ЖЕ МАШ ЖЕНУ В КРАЮ

Жваво

Доб_рі, му_жу, же маш же_ ну в кра_ ю,

лем ті за ньом хлоп_ці по_ зе_ ра_ ют,

лем ті за ньом хлоп_ці по_ зе_ ра_ ют.

Добрі, мужу, же маш жену в краю,
 Лем ті за ньом хлопці позерают. (2)

Муж їй робит, в роботі ночує,
 А до краю пінязі шкує. (2)

Он шикуює, як добрій газдині,
Жеби могла купити осмини. (2)

Але она на осмини не дзбат,
Лем кет она гадвабний кабат мат. (2)

Кабат, кабат, ранцьовани бути,
А так она свого мужа лупит. (2)

А кед в корчмі заграє музика,
Она перша, як парадна дівка. (2)

Стане собі до шору од краю,
А так по ній хлопці позерают. (2)

— Подьте, хлопці, бо буде гостина,
Під фартушком хлібик, солонина. (2)

ДОБРИ Є ТО ТИМ НЕВІСТАМ В КРАЮ

З почуттям $\text{♩} = 120$

Доб-рі є то тим не-віс- там в кра-ю,

хто-ри му-жів в А-ме-ри-ці ма-ют.

Му-жі ро-бят, пре-тяж-ко пра-цу-ют,

а пі-ня-зі до кра-ю ши-ку-ют.

Добрі є то тим невістам в краю,
Хтори мужів в Америці мают.
Мужі робят, претяжко працюют,
А пінязі до краю шикуют.

Шикуює їй, як вірній газдині,
Жеби она купила осмини.
Але она на осмини не дбат,
Лем кед она все нови чижми мат.

Нови чижми она мати мусит,
А так она свого мужа лупит.
Як заграє во сполку музика,
Она перша, як хоц хтора дівка.

Стане собі до шору од краю,
А так на ню парібці джмуркают:
— Подьте, хлопці, бо буде гостина,
Під пазухой хліб і солонина.

А ви, діти, ідте до суседа,
Бо ту по вас ніт жадна потреба,
Бо ту придут дівки з парібками,
Преночуйте у сусіда самі!

А як діти рано повставали,
А хто же їм фриштечок наварит?
Матка лежить, бо ю болит глава,
Бо цілу ніч в сполку танцювала.

— А ви, тату, в тим далекім світі,
Не знаєте, як нам тяжко жити,
Придьте, тату, та нам фриштех дате,
Увидите, яку жену мате.

ДОБРИ ЖЕНАМ У ТИМ СТАРИМ КРАЮ

Доб_ рі же_ нам у тим ста_ рим кра_ ю,

кот_ ри му_ жох в Га_ ме_ ри_ ці ма_ ют.

Муж ї ро_ бит, ні_ гда не спо_ чи_ не,

лем до кра_ ю та_ ля_ ри ши_ кі_ є.

Добрі женам у тим старим краю,
Котри мужох в Гамериці мають;
Муж ї робит, нігда не спочине,
Лем до краю таляри шикіє. | 2

Шикіє їх, як добрій газдині,
Же она му виминит осьмини;
Жена в краю на осьмини не дзбат,
Лем кедь она вше нови шати мат. | 2

Шати нови, бордовани бути,
А так она свого мужа лупит;
Як у корчмі заграє музика,
Стане собі, яко стала дівка. | 2

Ходит она од краю до краю,
А так на ню хлопці позерают.
— А у мене — вше добра гостина,
Під пазухом колач, солонина. | 2

— А ви, діти, іте до сусіди,
Ніт ту про вас гнесь жадной потреби;
Бо тут придут парібці з дівками,
Ночуйте ви у сусіди сами! | 2

ДОБРЕ ТИМ НЕВІСТАМ, ГЕЙ, У КРАЮ

Рухливо

Доб_ ре тим не_ віс_ там, гей, у
кот_ рі му_ жів в А_ ме_ ри_ ці

кра_ ю, бо їх мужи до_ ма не но_ чу_ ють,
ма_ ють,

лем до кра_ ю та_ ля_ ри ши_ ку_ ють.

Добре тим невістам, гей, у краю,
Котрі мужів в Америці мають,
Бо їх мужи дома не ночують,
Лем до краю таляри шикують.

А НЕ Є ТО НА СВЕЦЕ, ЯК МОЛОДІ НЕВЕСЦЕ

Жваво

А не є то на све_ це, як мо_ ло_ ді

не_вес_це, муж є в Га_ме_ри_це, муж є
в Га_ме_ри_це, са_ма ро_бі што хце.

А не є то на свеце, як молоді невесце, (2)
Муж є в Гамерице, (2) сама робі што хце.

А муж в Гамерице робит на таляри, (2)
А она купує (2) паробкам цигари.

— А купуй, жено, купуй, кед маш за што куповац, (2)
Іде ти там стівка, (2) можеш ю скельтовац.

— А виход же, мій мужу, до свого краю, (2)
Най тя твої діти (2) тівко не чекают.

— А што же мі за діти, што я о них не знам, (2)
Кед юж седем рочків, (2) як я з тобов не спав?

— А я шати рейбала, о тобі я думала, (2)
Тади я, мій мужу, (2) і в тяжи зостала.

— Не циган ти, жено, же ти шати рейбала, (2)
Але повідж правду, (2) же-с фраїра мала.

ГЕЙ, А НЕ Є ТО, НЕ Є,
ГЕЙ, ЯК МЛАДІ НЕВЕСЦЕ

Швидко

Гей, а не є то, не є,

гей, як младі не_вес_це, гей, муж і в Га_ме_ри_це,
гей, муж і в Гамери_це, гей, о_на ро_бі што хце.

Гей, а не є то, не є, гей, як младі невесце,
Гей, муж і в Гамерице, (2) гей, она робі, што хце.

Гей, муж і в Гамерице, гей, робі, на талярі,
Гей, а она купує, (2) гей, паробкам цигарі.

— Гей, купуй, жено, купуй, гей, можеш ти куповац,
Гей, іде тобі стівка, (2) гей, можеш і скельтовац.

— Гей, де ж і скельтуємо, гей, кой в корчмі не грают,
Ой інде не можемо, (2) ей, бо люди не дают.

ЯК ТО ДОБРІ ТИМ НЕВІСТАМ В КРАЮ

Жваво

Як то доб_рі тим не_віс_там в кра_ю,
кот_ри му_жів в А_ме_ри_ці ма_ють:

муж ся тра_пить, та_ля_ри шпо_ ру_є,
сво_їй же_ні до кра_ю ши_ ку_є.

Як то добрі тим невістам в краю,
Котри мужів в Америці мають:
Муж ся трапить, таляри шпорує,
Своїй жені до краю шикує.

Он шикує, як добрій газдині,
Може купить 'орек і штвертини,
Але она на штвертини не дбать,
Лем кед она гадвабний кабат мать.

МІЙ МУЖ В ГАМЕРИЦЕ ВУГЛЯ СИ ПРИБЕРАТ

Помірно

Мій муж в Гамерице вугля си при_ бе_ рат,
ей, а я са_ма до_ма, тримам си фра_ ї_ ра.

Мій муж в Гамерице вугля си приберат,
Ей, а я сама дома, тримам си фраїра. (2)

— Тримай собі, тримай, шак я ті не сперам,
Ей, шак я ся додому до тебе не зберам. (2)

В ГАМЕРИЦІ БРАМА МАЛЮВАНА

Помірно

В Га_ме_ри_ці бра_ма ма_лю_ ва_на,
от_ ве_рат ей га_ме_риц_ка пан_на,
от_ ве_рат ей, от_верат ей га_ме_риц_ка пан_на.

В Гамериці брама малювана,
Отверат ей гамерицка панна,
Отверат ей, отверат ей гамерицка панна.

Як я ишов, отворена била,
Сама она мі ей отворила,
Сама она, сама она мі ей отворила.

Ищи ся мя вера запитала:
— Де ти идеш, моя душо драга,
Де ти идеш, де ти идеш, моя душо драга?

Ци ти идеш пінязьки шпарувац,
Ци ти идеш дівчата любувац,
Ци ти идеш, ци ти идеш дівчата любувац?

— Не иду я пінязьки шпарувац,
Лем я иду дівчата любувац,
Лем я иду, лем я иду дівчата любувац.

При пінязьках може Бог здрав'я збиц,
При дівчатку може Бог заплаатиц,
При дівчатку, при дівчатку може Боґ заплаатиц.

— А як буде дівча хлопця мати,
Буде до тя листочки писати,
Буде до тя, буде до тя листочки писати.

Як ти будеш тот листок читати,
Буде ся тя отец-мац питати,
Буде ся тя, буде ся тя отец-мац питати:

— Што ти, сину, што нового читаш,
Сиви очка слезами проливаш,
Сиви очка, сиви очка слезами проливаш?

— Стала мі ся превелика шкода,
Сяв я житко, взяла мі 'го вода,
Сяв я житко, сяв я житко, взяла мі 'го вода.

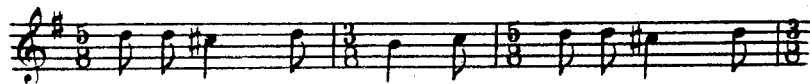
Взяла мі 'го до Чорного моря,
Зато плачу, стара мамо моя,
Зато плачу, зато плачу, стара мамо моя!

А ТАМ ДОЛОВ, А ТАМ ДОЛОВ ПРИ ДУНАЮ

Рухливо

А там до_лов, а там до_лов при Ду_на_ю

пи_ют хлоп_ці ви_но, пи_ют хлоп_ці

ви_но, в вель_кім жа_лю, в вель_кім жа_лю.

А там долов, а там долов при Дунаю *
Пиют хлопці вино
В велькім жалю.

* Кожний рядок повторюється двічі.

Єдни пиют, єдни пиют, наливають,
Други собі дівча
Намовляють.

Ніж си дівча, ніж си дівча намовили,
Других триста золотих
Промарніли.

А там долов, а там долов при Дунаю
Пиє хлопец вино
В велькім жалю.

Пиє, пиє, пиє, пиє в велькім жалю,
Же ма фраїречку
В чужім краю.

— Хто ей видів, хто ей видів, най мі повіст,
Най мене серденько
Най не болит.

— Я ей видів, я ей видів правим очком,
Як жала травичку
За поточком.

Жала, жала, жала, жала, зав'язала
Та й на миленького
Заволала:

— Милий, милий, милий, милий з тамтой страни,
Под же на мя двигай
Зайду трави!

ДОБРЕ ТОМУ В ГАМЕРИЦЕ, ХТО МА ЖІНКИ ДВІ

Помірно

Доб_ре то_му в Га_ме_ри_це,

хто ма жінок дві: єдна в краю,
при звичаю, а друга при
мні. Добре му ся поводить,
до роботи не ходит, хустити пере,
їсти варит, він в ліжку лежить.

Добре тому в Гамерице, хто ма жінки дві:
Єдна в краю, при звичаю, а друга при м'ні.
Добре му ся поводить, до роботи не ходит,
Хустити пере, їсти варит, він в ліжку лежить.

А та в краю, при звичаю, бардзо бідує,
Рано встає, пізно легат, діти годує
І до него лист пише: «Приїдь, мужу, до краю,
Хочут діти зобачити татуня свого».

А він її відписує, жи не поїду,
На шифкарту не зароблю, пішки не піду.
Є там вода глибока, є дорога далека,
Спіткала ми лиха доля, не Америка.

ДАЙ МІ, БОЖЕ, ШТО Я ХОЧУ

Рухливо

Дай мі, боже, што я хочу, за милим
я піти хочу: піти хочу, а не
можу, агенти мі не допоможут.

Дай мі, Боже, што я хочу,
За милим я піти хочу:
Піти хочу, а не можу,
Агенти мі не допоможут. | 2

Агент пише: «Понагляй са,
Бо твій милий збетярил са!» —
Збетярил са про фраїрки,
Єсть в Чикагу шумни дівки. | 2

Шумни дівки, шумні ходят,
З моїм милим са лем водят;
Кедь са водят, то нич за то,
Шумни дівки лем сут на то. | 2

ЯК Я З КРАЮ ВИЇДЖАЮ

Як я з краю виїжджаю,

Як я з краю виїжджаю, жінка, діти плачут:
— Мій татуню солоденький, (2) коли ж вас zobачу?

А я свою жінку, діти на Бога лишаю,
Така мені мила їзда, (2) як шнурок на шию.

Приїхалем у цудзий край роботи шукати,
Ходжу, блуджу попід брами, (2) не мож єй дістати.

Ой виходит бас з фабрики: — Ци хочеш робити?
— Дай роботу, містер басе, (2) бо не мам чим жити.

Дай роботу, містер басе, я роботу гмію,
Він до мене по-англицки, (2) я не розумію.

Ой взяв мене до фабрики желізо носити,
Таке тяжке желізенько, (2) немож підоймити.

Я желізо піднимаю і другого кличу,
Він до мене: — Гарюм, гарюм, (2) ти санови бичу. (2)

Я на нього подивився, і так си гадаю:
Як зароб'ю сто талярів, (2) поїду до краю.

Заробив-ем сто талярів, пятьсот корон маю,
Сідам собі на дамшифу (2) і їду до краю.

Приїхалем до Риманова, нікого не знаю,
А де здиб'ю кого свого, (2) то ся запитаю.

Ой виходит кум зо шинку, п'яний, аж ся гонит,
Мою жінку молоденьку (2) попід бочки водит.

Я на неї подивився, зараз ня пізнала,
Тей помало коло кума (2) за мур ся сховала.

Тей приходит кум до мене: — Што, куме, слихати?
Сідай, куме, зо мнов на віз, (2) поїдем до хати.

Я сідаю з кумом на віз і їду до хати:
— Йа куме мій солоденький! (2) Што в мене слихати?

— Твоя жінка добрі робит, добрі ся заходит,
Лем по штирійох кавалерів (2) за собою водит.

А як я їм тото мовив: не треба робити,
Бо приїдут кум додому, (2) то вас будут бити.

Кума мені відповіла: — Што кому до того?
Як я буду кару брала, (2) то від мужа свого.

Приїхалем додомоньку аж до свої хати:
— Діти ж мої дробнюсенькі! (2) Де є ваша мати?

— А мамуні німа дома аж і оде вчора,
Йа ми таки голодненьки (2) сідим оде вчора.

А я з дітьми розмав'яю, йде жінка до хати:
— Ой мужу мій солоденький! (2) Што з тобов слихати?

А я на ню ся подивив, зараз ся змінила,
А я єї запитався: (2) — Де ти вчора била?

А я єї запитався: — Де ти била вчора?
— Била-м нині, била-м вчора (2) в Самборі в дохтора.

— Нащо тобі та дохтора? Я вмію лічити,
Як ззімаю за волосє, (2) зачинаю бити.

**ОЙ ЧОГО Я НЕЩАСЛИВА,
НАЩО МЕНІ ЖИТИ**

Ой чого я нещаслива, нащо мені жити?
Воліла б я з діточками в сирій землі гнити.
Маю мужа в Америці, десять літ немає,
Ні до мене, ні до дітей вже ся не признає.
— Бійся Бога, чоловіче, що тобі ся стало,
Чи це, може, в Америці паперу не стало?
Ні до мене, ні до дітей листа не напишеш,
Чи ти вже ся в Америці навіки залишиш?
Ті доляри, що ти прислав, я їх не пропила,
То я діти годуала, ще й поля купила.
— Мама поля накупила, поставила хату,
Та приїздить вже додому, наш рідненький тату.
Усі діти мають тата, ми тата не маєм,
Як приїде тато домів, ми ся не пізнаєм.
— Мої діти, як сироти, тебе виглядаєм,
Каже мама, — маєм тата, — ми тата не маєм.
Мої діти рідненькіі, тато вас не знає,
Бо наш тато в Америці другу маму має.

**ТУГА ЗА БАТЬКІВЩИНОЮ,
ПОВЕРНЕННЯ ДО РІДНОГО КРАЮ**

КАНАДА Є РОЗШИРЕНА

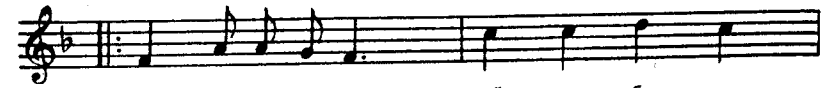
Помірно ♩ = 100

Ка_ на_ да є роз_ ши_ ре_ на,

на ці_ лий світ ви_ хва_ ле_ на.

Ей, хто ю не зна, най спро_ бу_ є,

па_ ру цен_ тів за_ шпо_ ру_ є.

Канада є розширена,
На цілий світ вихвалена.
Ей, хто ю не зна, най спробує,
Пару центів зашпорує. | 2

А я не знав, та-м спробував,
Пару центів зашпоровувал.
Ей, кед-ем уж мал седму стовку,
Пустил-ем ся до Нев-Йорку. | 2

А в Нев-Йорку шиф ладують,
Што ня на нім отшикують,
Ей, агенти ся догваряють,
Же драги шифкарти мають. | 2

А я їм дал сто і двацет,
Бо я руський младий хлопець.
Ей, в старим краю народжений,
А в Канаді вицвічений. | 2

Кед-ем на ту шифу сідал,
Пана Бога-м припоминал:
— Ей, пане Боже, будь зо мною,
Припровад ня аж до краю. | 2

Кед-зме пришли на стред моря,
Шифкапітан на нас волає:
— Ей, хлопи, мени, модлітеся,
Іде бурка — топимеся. | 2

Кед-зме пришли на край моря,
Шифкапітан на нас волає:
— Ей, хлопи, мени, радуйтеся,
Бо уж видно гори, ліси. | 2

Кед-ем пришол аж до Брему,
Питают ся, ці мам жену?
Ей, мам жену премілену,
Іду ку ней на нащівку. | 2

Кед-ем пришол до Берліна:
— Налій, качмар, налій вина.
Ей, налій того червеного,
Жеби личко зрум'яніло. | 2

Кед-ем пришол до Австрії,
Вшитко наспак обернули.
Ей, пане Боже, што ту било,
Же ся наспак обернуло? | 2

Била война нещаслива,
Што пакости наробила.
Ей, наробила в тей Австрії,
Ай в тей великей Русії. | 2

Питалися, де же я бил,
Же я на тій війні не бил?
Ой не бил, не бил, хвала Богу,
З Америки іду дому. | 2

Кед-ем пришол аж додому,
Заклопал на свою браму.
Ей, жена вишла, отворила
І так ся мі пригварила: | 2

— Што би-сте рад, младий пане,
Што хочете на ніч в мене?
— Ей, сервус, жена, красна ружа,
Привітай свого мужа! | 2

— Витай, витай ти, пияку,
А хто ти дал на шифкарту?
— Ей, салонисти ся зложили,
Шифкарту мі вимінили. | 2

КАНАДА Є РОЗШИРЕНА

Канада є розширена,
На цілий світ вихвалена;
Гей, хто не вірит, най спробує,
Пару центів зашпорує.

Я не вірил, та-м спробовал,
Пару центів зашпоровал;
Гей, пару центів і таляри,
Не піду уж до Канади!

Як-ем пришол до Нев-Йорку,
Віділ я там воду вельку;
Гей, як-ем пришол до Пряшова,
Стрітила ня жена моя:

— Витай, витай, ти, пияку,
Хто же ті дал на шифкарту?
— Гей, камаратя шя зложити
Та й шифкарту вимінили.

СЕРЕД АМЕРИКИ КОРЧМА МУРОВАНА

Енергійно, не швидко

Серед А-ме-ри-ки корчма му-ро-ва-на,

Серед Америки корчма мурована,*
Гей, п'ють, п'ють у ні хлопці до білого рана.

П'ють они, п'ють, так са догваряют:
— Гей, подьме ми, хлопчиска, до старого краю!

Бо у старим краю так люде думают,
Гей, же по Америці пінязі згартают.

Не згартают они, тяжко на них роб'ят,
Гей, на сто десят сяги попід землю ходят.

Під земльом, під земльом, попід сиви скали,
Гей, попід сиви скали, як хробачки мали.

— А як я не буду під земльом робити,
Гей, буде моя жена і боса ходити.

А як я започну під земльом робити,
Гей, буде моя жена топанки носити.

В топанках ходити, красні облікати,
Гей, а ку тому може і ф'раїра мати.

— Тримай, жено, тримай, я тобі не сперам,
Гей, бо я са до тебе, до краю не зберам.

* Кожний рядок повторюється двічі.

НА СТРЕД АМЕРИКИ

Помірно

На стред Америки
Корчма мурована,
У ней хлопци п'ю
До білого рана.
П'ю вони, п'ю
Та ще догваряю:
— Поме, братца, поме
До старого краю.

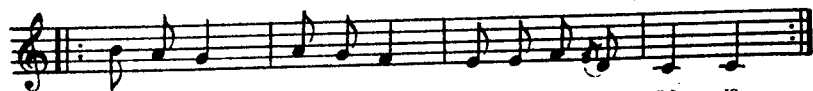
Там у нашим краю
Людзе так думают,
Же у Америки
Пенеж лем згартают.
А у Америки
Треба чежко робиц,
На сто двацец вата
Под жем треба сходзиц.

НА ШТРЕД АМЕРИКИ

Жартівливо

На штред А_ ме_ри_ки корчма му_ро_ва_на,

сход_жя_ют шя хлоп_ці, там з нашо_го кра_ю.

На штред Америки
Корчма мурована,
Сходжяют шя хлопці,
Там з нашого краю.

Сходжяют, сходжяют
Та шя догваряют:
— Ладуйме пінязі
До старого краю.

Бо у старим краю
Так люде думают,
Же по Америці
Пінязі згартают.

А у Америці
Треба тяжко робиц,
На сто десять сяги
Під земличком ходиц.

А як я не буду
Під земличком ходиц,
Буде моя жена
Гола, боса ходиц.

А як собі зачну
Під земльом ходити,
Буде моя жена
Топанки носити.

В топанкох ходити,
Красні облікати,
А ку тому може
І фраїра мати.

Тримай, мила, тримай,
Та я ти не сперам,
Бо я ся до тебе,
До краю не зберам.

В ГАМЕРИЦЕ В САЛОНЕ, В САЛОНЕ

Помірно

В Га_ме_ри_це, в са_ло_не, в са_ло_не

пі_ют ві_но бра_то_ве,

бра_то_ве. Пі_ют ві_но,

чер_ка_ют, чер_ка_ют, руч_ки со_бі

В Гамерице в салоне, в салоне
 Піють віно братове, братове.
 Піють віно, черкають, черкають,
 Ручки собі давають, давають.

— Пій, Янічку, пій віно, пій віно,
 Як ше ті там водзіло, водзіло?
 — Не барз добре, ні барз зле, ні барз зле,
 Лем сом зато плакал вше, плакал вше.

Ми шероте zostали, zostали,
 По свету ше тиралі, тиралі.
 Йа не раз ше схадзали, схадзали,
 Ручки собі давали, давали.

У ПІЦБУРГУ ТАКЕ НОВЕ

У Піцбургу таке нове:
 Пію винко брацикове.
 Пію вино, а черкаю,
 Ручки себе подаваю. | 2

Напий ти ше, напий вина,
 Не бардз часто ту госцина.
 Як заробяш, як газдуеш,
 Кельо на рок пришпоруеш? | 2

Не мам я ше з чим похваліц,
 Не мож ані шицко ганіц.
 Ані зо злим, ані з добрим,
 Кед поджему чежко робим. | 2

Як широти-зме остали,
 Шветом-зме ше лем блукали,
 Але кед-зме ше стретали,
 Ручки себе подавали. | 2

Ручки себе подавали,
 З погариком почеркали,
 З погариком почеркали,
 Смуток з винком розогнали. | 2

У ТИМ УРУГВАЮ ПТАШКОВЕ СПІВАЮТ

у тим У_ руг_ва_ю пташ.ко_ве спі_ва_ють,
 уж ся на_ ши хлоп_ці до_му по_ бе_ра_ють,
 уж ся на_ ши хлопці до_му по_ бе_ра_ють.

У тим Уругваю пташкове співають *,
 Уж ся наши хлопці дому поберають.

Дому поберають, пінязі не мають,
 Уж они нароблят своїм жінкам жалю.

А боже-пребоже, уж тот мій муж іде,
 А боже-пребоже, уж ня бити буде.

— А мужу мій драгий, за што би-с ня біял,
 Шитко порахую, што-с мі напосилал.

Орачом, копачом пінязі-м давала,
 Тебе з Уругваю каждый ден чекала.

А за тот остаток чижмички-м купила,
 Жеби я ти, мужу, боса не ходила.

* Кожний рядок повторюється двічі.

ПОДМЕ ЖЕ МИ, ПОДМЕ З МАДЯРСКОГО КРАЮ

Помірно

Под_ме же ми, под_ ме з ма_дярского кра_ю,
 бо на нас ма_дя_ри, гой_я_я_я, гой_я_я
 гей з ма_дя_р_ско_го кра_ю,
 ей, кри_во по_зе_ра_ють.

Подме же ми, подме з мадярского краю,
 Бо на нас мадяри, гой-я-я, гой-я, ей, криво
 позерають.

Ей, коничку жвавий, винес ня з Мурави,
 Як ня не винесеш, гой-я-я, гой-я, ей, стрілю ти
 до глави.

До глави ти стрелим, серце ти посекам,
 Бо я з того краю, гой-я-я, гой-я, ей, до свого
 уцекам.

ЦИ ВИ, МАМЦЮ, СПИТЕ, ЕЙ, ЦИ ВИ НЕ ЧЮЄТЕ

Помірно

_Ци ви, мам_цю, спи_те,
 ей, ци ви не чю_є_те, як до ва_ших две_рий,

як до ва-ших две- рий, ей, зо-зуленька треп-ле?

Чи ви, мамцю, спите, ей, чи ви не чуєте,
Як до ваших дверей, (2) ей, зазуленька трепле?

— Ой не сплю я, не сплю, та й бо не можу спати,
Бо тя ся, дівонько, (2) ей, не можу діждати.

— Станьте, мамцю, станьте, ай отворте дверечка,
Іде з Гамерики, (2) ей, а ваша дзевечка.

Я іду, я іду та з далекого краю,
Нічого-м не вжила, (2) а йно смутку і жалю.

ЧИ ВИ, МАМО, ШПИЦЕ, ЧИ РОЗДУМУЄЦЕ

Повільно

— Чи ви, ма-мо, шпи-це, чи роз-ду-му-є-це?

Ве-чар та-ки ци-хи, оз-да ме чу-є-це.

Ве-чар та-ки ци-хи, оз-да ме чу-є-це.

— Чи ви, мамо, шпице, чи роздумуєце?
Вечар таки цихи, озда ме чуєце. (2)

— Чуєм, дзівко, чуєм лопот і дуркане,
Давно це я чекам, прешло ме уж спане. (2)

— Станьце, мамо, станьце! Кадзи же дзверочка?
Та аж з Америки прийшла вам дзівочка. (2)

Прийшла вам дзівочка з далекого краю,
Ніч там не ужила, окрем смутку, жалю. (2)

ЖЕНО МОЯ МЛАДА, ОТВОРЯЙ МІ ДВЕРІ

Помірно

— Же-но мо-я мла-да, от-во-ряй мі две-рі,

бо уж і-де твуй муж з а-ме-риц-кой зем-лі.

— Жено моя млада, отворяй мі двері,
Бо уж іде твуй муж з америцкой землі.

Жена утворила, та й ручку подала:
— Вітай, муй соколе, давня я тя ждала.

— Жено моя млада, як же-сь са ховала?
Люди повідають, же-сь фраїра мала.

Бити тя не буду, світа ті дарую,
Витки я приїхав, назад маширую.

Свої друбні діти беру в Америку,
Би ту не zostали на біду велику.

А ти, жено моя, роб як сама знаєш,
Веце ти од мене цента не дустанеш.

ЯК-ЄМ ІХАВ З ГАМЕРИКИ ДОДОМУ

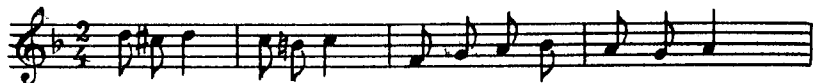
Помірно

Як-єм і_хав з Га_ме_ри_ки до_до_му,

там на_ди_бав ка_ме_ра_та на ко_ню.

Гей-я-я, чу_га_я, гей-я-я-я-я-я-я!

Там на_ди_бав ка_ме_ра_та на ко_ню.

Як-єм їхав з Гамерики додому,
Та-м надібав камерата на коню.
Гей-я-я, чугая, гей-я-я-я-я-я-я!
Там надібав камерата на коню.

— Камераце, камераце, як ся маш?
Ци там жиє, ци не жиє моя маць?
Гей-я-я, чугая, гей-я-я-я-я-я-я!
Ци там жиє, ци не жиє моя маць?

— Юж не жиє, юж не жиє, юж вмерла,
Юж ей чорна земличенька прилегла.
Гей-я-я, чугая, гей-я-я-я-я-я-я!
Юж ей чорна земличенька прилегла.

ЯК-ЄМ ИШОВ З ГАМЕРИКИ

Не швидко

Як-єм і_шов з Га_ме_ри_ки,

як-єм і_шов з Га_ме_ри_ки, з той же_ліз_ной,

з той фаб_ри_ки, з той же_ліз_ной, з той фаб_ри_ки.

Як-єм ишов з Гамерики,*
З той желізної, з той фабрики.

Ручки ся мі зрадували,
Же роботу поняхали.

Як-єм прийшов до Нев-Йорку,
До агента по шіфкарту.

Агенти ся мя питают,
Чи я мам тисяч талярів?

Не питайтеся мя о то,
Мам я срібло, мам я золото.

* Кожний рядок повторюється двічі.

Як-єм сідав на то море,
Струхніло мі серце моє.

Боже, Боже, як ся бою,
Як препливу тоту воду?

Юж-єм прийшов серед моря,
Нич не видно — небо, вода.

Як-єм прийшов до Гамбурку,
То-м запомнув о фрасунку.

Як-єм прийшов до Берліна,
Випив-єм си погар вина.

Погар вина крайового,
Аж мі серце охолодло.

Як-єм прийшов до Кракова,
Чекала мя жена моя.

Діти мене не познали,
Бо од мене повтікали.

— Діти, діти, я ваш тато,
Не било мя штири лята.

КОЛИ Я БИВ В АМЕРИЦІ

Енергійно

Коли я бив в Америці,
Писали ми, ци єм здоровий.
Ей, здоровий, здоровий, хвала Богу,
Мам пінязи — іду дому.

Як-єм прийшов до Нев-Йорку,
Просили од ня шифкарту.
Ей, я їм давав п'ять і двадцять,
Бо я руснак — младий хлапець.

Як-зме прийшли серед моря,
Пан капітан на нас вола:
— Ей, хлопці, хлопці, зло й нещестя,
Хаби бивуть — топимеся.

Як-єм прийшов до Берліна:
— Налій, качмар, того вина!
Ей, налії, налії червеного,
Бо я хлопець з Гуменного.

ЯК Я ІШОВ З АМЕРИКИ ДОДОМУ

Помірно

Як я ішов з Аме-ри-ки
до-до-му, стрі-тив я са
з ка-ма-ра-том на мо-рю.
— Здо-ров, бра-те-ка-ма-ра-те, що но-ве? Ци не ходять
к мо-юй же-ні па-но-ве?

Як я ішов з Америки додому,
Стрітив я са з камаратом на морю.
— Здоров, брате-камарате, що нове?
Ци не ходять к моєй жінці панове?

— Ніт, не ходять, вона ходить за нима,
Аж са за ньов шире поле розвивать.
Она каже, же про тебе обжиге,
Що заженеш, то з паном пропиге.

ЯК Я ІШОЛ З КАСЕЛГАРДИ ДОМУ

Жваво

Як я ішов з Касел-гарди до-му,
гей, мо-лил я са пре-щирень-ко бо-гу,
гей, мо-лил я са пре-щирень-ко бо-гу.

Як я ішов з Каселгарди додому,
Гей, молив я са преширенько Богу. (2)

В Каселгарді-м на машину сідал,
Гей, та то єдно — як би-м і умерал. (2)

Як ту умре та дакий погріб мать,
Гей, там його жаден піп не поховать. (2)

Там його жаден піп не поховать,
Гей, лем 'го такой серед моря шмарять. (2)

Рибки з нього тіло оторгають,
Гей, лем косточки по морю плавають. (2)

Сестри, братя таку радість мають,
Гей, же з орека кус вецей достануть. (2)

— Отець, матко, ви са не старайте,
Гей, своїх синів за мном посилайте. (2)

В Америці не познають псоту,
Гей, як достануть даяку роботу. (2)

ЯК ИШОВ Я З ГАМЕРИКИ ДО КРАЮ

Не швидко

Як ішов я з Га-ме-ри-ки до краю,
стрі-тив я там сво-го бра-та на мо-рю.

Як ішов я з Гамерики до краю,
Стрітив я там свого брата на морю.

— А брате мій, брате любий, як ся маш?
Ци там жиє, ци там жиє моя мац?

— Ой не жиє твоя мати, не жиє,
Ож три рочки в чорній землі як гние.

— Кеби знав, же моя мац не жиє,
Сидів би я в Гамерицкой країне.

КЕД СОЙ ИШОВ З АМЕРИКИ

Помірно

Кед сой и-шов з А-ме-ри-ки,
гей, до-до-му, до-до-му, зди-бав я там
ав-стрі-я-ка, гей, на ко-ню, на ко-ню.

Кед сой ішов з Америки,
Гей, додому, додому,
Здїбав я там австріяка,
Гей, на коню, на коню.

Камераде австріяку,
Гей, як ся маш, як ся маш!
Ци жиє там француз Осиф,
Ей, цисар наш, цисар наш!

Ой нічого, камераде,
Ой нічого, нічого,
Гей, нема ту в нашім краю,
Гей, нічого доброго.

Ни пінязий, ни роботи,
Ни палюнки, ни хлеба,
Гей, лем в тоту Америку,
Гей, машировац треба.

ЯК Я ІШОВ З АМЕРИКИ ДОДОМУ

Повільно

Як я і-шов з А-ме-ри-ки до-до-му,
стрі-тив я там ка-ма-ра-та на ко-ню:
— Ка-ма-ра-те, ав-стри-я-ку, як ся маш,
ци там жи-є і-ші мо-я ста-ра мать?

Як я ішов з Америки додому,
 Стрітив я там камарата на коню:
 — Камарате, австрияку, як ся маш, | 2
 Ци там жиє іші моя стара мати?

— Твоя матка уже, вера, не жиє,
 Уж два роки, як в чорній землі гниє.
 — Кеби я знав, же она не жиє мі,
 Остав би я в Америцькой країні. | 2

ЯК-ЄМ ІШОЛ З АМЕРИКИ ДОМУ

Помірно

Як-єм ішов з А_ме_ри_ки до_му,
 як-єм ішов з А_ме_ри_ки до_му,
 по_мож, бо_же, по ши_ро_ким мо_рю,
 по_мож, бо_же, по ши_ро_ким мо_рю,

Як-єм ішов з Америки дому,*
 Помож, Боже, по широким морю.

Бо на шифі страшна хвіля тримат,
 Лем зо шифом з бока на бік киват.

* Кожний рядок повторюється двічі.

В Каселгарді на шифу сідати,
 Шитко єдно і ту умерати.

Бо на шифі біда превелика,
 Нихто не дзбат ани о човека,

На шифі пан велебний не ховат,
 Лем кедь помре, дрилят го до моря.

Тіло з нього риби оторгают,
 Лем кісточки по морю плавают.

Сестри, братя барс са му радіют,
 Же з орека векшу частку мают.

АМЕРИКУ-ЄМ ЗРАЙЗОВАЛ

Повільно

А_ме_ри_ку-єм зрайзо_вал, а_ни цен_та
 не згаз_до_вал, гей, а_ни цен_та, а_ни
 стов_ку, ши_ку_ют ня до Нев-Йор_ку.

Америку-єм зрайзовал,
 Ани цента не згаздовал,
 Гей, ани цента, ани стовку,
 Шикуют ня до Нев-Йорку. | 2

У Нев-Йорку шиф рихтують,
Што ня на ній вишикують,
Гей, агенти шя догваряють,
Же шифкарту пре ня мают.

2

Як-єм пришол серед моря,
Шифкапитан на нас воалал:
— Гей, хлопці, хлопці, помольте шя,
Громи биют, топиме шя.

2

Як-єм пришол на край моря,
Шифкапитан на нас воалал:
— Гей, з Богом, з Богом, шифо стара,
Бо я іду уж до краю.

2

Як-єм пришол до Берлина,
Дал я собі погар вина,
Гей, погар вина червеного,
Аж ми личко зрум'яніло.

2

Як-єм пришол до той Праги,
Питали шя, ци єм здравий.
— Гей, здравий, здравий, хвала Богу,
На чупасі іду дому.

2

Як-єм ішол през Кошиці,
Дал-єм вляти до фляшиці,
Гей, сливовиці, теркелиці
Та той нашой шарканиці.

2

Як-єм пришол до Пряшова,
Чекала ня сестра моя:
— Гей, витай, витай, милий брату,
Хто тобі дал на шифкарту?

2

Як-єм пришол до валала,
Чекала ня мати стара:
— Гей, витай, витай, челяднику,
Ти нещасний вандрівнику!

2

ЯК-ЄМ ІШОЛ З ГАМЕРИКИ ДОДОМУ

Як- єм і_ шол з Га_ме_ри_ки до_до_ му,

як- єм і_ шол з Га_ме_ри_ки до_до_ му,

по_стрі_ тил я то сво_ю мам_ку ста_ ру.

Як-єм ішол з Гамерики додому, (2)
Пострітил я то свою мамку стару.

— Витай, витай, стара мамко, як са маш, (2)
Ци там жиє моя жена пиля вас?

— Ой не жиє, мій синочку, не жиє, (2)
Уж три рочки, як в чорній землі гніє.

— Кеби я знал, же она не жиє мі, (2)
Загинул би-м у тій чужій країні.

БУЛИ У НАС КОЛИСЬ ВОЛИ, ТА Й ТАТО ПРОДАЛИ

Помірно

Бу_ли у нас ко_лись во_ли, та й та_то про_

— да — ли, бу — ло у нас ко — лись по — ле,
 та й па — ни за — бра — ли.

Були у нас колись воли, та й тато продали,
 Було у нас колись поле, та й пани забрали.

Женили мня молодого, до пустої хати,
 Та й казали: «Тепер, сину, почни газдувати».

Що робити, що чинити, звідки хліба взяти?
 Наймив я ся у паниська гонти виробляти.

Сиджу в лісі, тешу, стружу, а жінка складає,
 У холоді, у голоді, аж ся серце крає.

Ой паршива то робота — у пана робити, —
 Ай Господи милосердний, як на світі жити?

Ізнайшлися добрі люди, мудру раду дали,
 Грошей мені позичили, їхати казали.

В далеку Америку, за широке море:
 — Там заробиш та й забудеш свою біду й горе.

У неділю рано-вранці ми з селом прощались,
 Як у церкві на утрєню дзвонити почали.

Затуркотів віз із села, дзвони все дзвонили,
 Піснь прощальну далеку вни нам голосили.

Гори мої високії, зелені Карпати,
 Стріхи мої солом'яні, коли вас видати?

Куда їхав, туди їхав, та не пам'ятаю,
 А впинився у Амбургу — то вже добре знаю.

А в Амбургу тім німецьким взяли нас агенти,
 Обступили, як ворони, кричать: «Давай центи!»

Рано взявши, не вмивавши, криста не поклавши,
 Скрізь вулиці, як злодіїв, до шифи нагнавши.

Що там було того люду, — Господь святий знає,
 З усіх країн, з всього світу, — хто їх відгадає.

Були шваби, були німці, були також хіни,
 І словаки, і мадяри, були і літвіни,

Були чехи і словаки з русько-польської страни,
 Були жиди російської, малярські цигани.

Як та бранжа повлазила на шиф величезний,
 З тлумачками, з діточками, — то був вид чудесний.

Засвистали, загуділи, дали волю пари,
 Рушили ми в день погідний — на небі ні хмари.

Аж пізніше страшні бурі по морі гуляли,
 Як ті миші в буйнім спіжу, шифу вивертали.

Кожий клякав на коліна, хоч мала дитина,
 Бо то думав: ось ту мій гріх — морська година.

Аж нарешті — було вранці — ми землю узріли,
 Попадали на коліна, Богу піснь-мо спіли:

— Слава ж тобі, Христе-Боже, за той дар великий,
 Що ти поміг доїхати до той Америки.

Ой пішов я в Америці роботи шукати,
 Найняв я си на завод молів трабувати.

Не подобалась робота — молов трайбувати,
Пішов я в другу фабрику, став уголь копати.

Під землею я працюю, гріб собі копаю,
Щоб довги повіддавати в своїм ріднім краю.

Доме рідний, краю милий, рідная хатино,
Жінко моя молодейка, милая дитино!

Через гори, через моря д'вам лечу думкою,
Ви мені перед очима, не маю спокою.

Ломиться скала із угля, не згори, а збоку,
Помож, Боже, доробити до нового року!

А потім я піду в свій край, у рідное село,
Там з жінкою, з дитиною буду жить весело.

Уже п'ятий рік минає, я в підземнім долі,
Я працюю, рук не чую, з лампою на чолі.

Попрощався Іван Дуда з своїми друзями,
Наостатку випив чарку із товаришами.

Попрощався Іван Дуда з своїми босами,
Наостатку випив чарку із товаришами.

Кругом море, як те поле, все було рівненьке,
Іван на шифу нарікає, що йде помаленьки.

— Ой рад би я крильця мати, соколом злетіти,
Ой вітати жінку й матір, цілувати діти.

Скікнув Іван по крамницях, по шинках знайомих
Та й накупив подарунків, взяв горілки в Шльоми.

Купив дітям чоботята, жінці — кожушину,
Старій мамі — горілчини дубрую флящину.

Іде, іде Іван Дуда тими манівцями,
Кождий йому крок знайомий, куда був з вівцями;

Іде, іде Іван Дуда та й собі думає,
Там на горі хрест високий — там Іван клякає.

Клякнув Іван коло хреста, Богу помолився,
Що якось він до своєї країни добився:

— Слава тобі, Христе-Боже, за той дар великий,
Що ти поміг ся вернути з тої Америки.

Не раз скала вугляная тріскала надвоє,
Много вбила, я ще живий, Христе, в ім'я твоє.

Устав Іван перед хрестом, вклонився низенько:
— Коби мої дома знали, що я так близенько,

То би вибігли із хати мене привітати
Та й допомогти би й пакунки до хати забрати.

Іде, іде Іван Дуда, ворота втворює,
З його хати крики, зойки крізь вікно лунає.

— Що таке? — питається Іван молодіці.
— Жінка Дуди днесь умерла, а він в Америці.

Іван Дуда збожеволів, до хати впадає,
Холодний труп свої жінки сльозами вмиває.

Ой заплакав Іван Дуда, сльозами умився
Та й не живий, але мертвий на діл повалився.

Вже вни в четвер пополудню два мерці ховали:
Івана Дуду з его жінков в одну яму вклали.

На Великдень чужі діти грались крашанками,
Іванові сиротята вмивались сльозами.

Та що з того, що вни вбрані в нові чоботята,
Коли вони ся zostали круглі сиротята.

ЦНЕ МІ СЯ ЗА ТОБОВ

Помірно, піднесено

Цне мі ся за то_ бов,
 мій лем_ ківський кра_ ю, ле_ тів би-м без море,
 вто_ пив на_ ше го_ ре, лем кри_ лець не ма_ ю.

Цне мі ся за тобов,
 Мій лемківський краю,
 Летів би-м без море,
 Втопив наше горе,
 Лем крилець не маю. 2

Цне мі ся за вами,
 За горами, за лісами,
 Же мі ся звиджають
 Днями і ночами,
 Спати мі не дають. 2

Цне мі ся, цне мі ся,
 Як у клітці птиці,
 Дайте мі косиці
 З лемківського ліса,
 Запаху з ялиці. 2

ШУМИ, ВІТРЕ, ШУМИ, БУЙНИЙ

[Повільно, з почуттям]

Шу_ми, віт_ ре, шу_ми, буй_ ний,
 на лі_ си, на го_ ри, мо_ ю сум_ ну
 дум_ ку не_ си на лем_ків_ські дво_ ри.

Шуми, вітре, шуми, буйний,
 На ліси, на гори,
 Мою сумну думку неси
 На лемківські двори.

Там спочинеш, моя думко,
 В зеленій ялині,
 Журбу збудеш, потішишся
 У лихій годині.

Там ти скаже стара сосна
 І вся деревина,
 Як там грало серце моє
 У світлу годину.

Там ти скаже і дуб старий,
 І еден і другий,
 Як я жила там з миленьким
 Без журби, без туги.

А в садочку соловейко
Щебетав пісеньки,
Розвивав ми пісеньками
Літа молоденькі.

Ой милая сторононько,
Я тебе не бачу,
Так мі тяжко тут і смутно,
Хоч коли заплачу.

ЧУЄШ, БРАТЕ МІЙ

Поволі

Музична партитура для голосу з нотами та українськими підписами. Тональність: два дізми (D major), ритм: 3/4. Текст пісні:

Чу_еш, бра_те мій, то_ва_ри_шу
мій, від_лі_та_ють сі_рим шну_ром
жу_рав_лі у ви_рїй. Кличуть: кру- кру-
-кру... на чу_ жи_ ні вмру, за_ки
мо_ре пе_ре_ле_чу, крилонь_ки зі_
-тру, кри_лонь_ки зі_тру, кру- кру- кру...

Чуєш, брате мій,
Товаришу мій,
Відлітають сірим шнуром
Журавлі у вирій.

Кличуть: кру-кру-кру,
На чужині умру,
Заки море перелечу,
Крилоньки зітру,
Крилоньки зітру,
Кру-кру-кру.

Мерехтить в очах
Безконечний шлях,
Гине, гине в темній мряці
Слід по журавлях.

Кличуть: кру-кру-кру,
На чужині умру,
Заки море перелечу,
Крилоньки зітру,
Крилоньки зітру,
Кру-кру-кру...

ПІСНЕ МОЯ УКРАЇНСЬКА

Пісне моя, українська,
Яка ж ти мні мила,
Бо матуся тую пісню
Співати навчила.

Чуєш, мамо-українко,
Хоч ти тут в Канаді,
Учи дітей своїх пісень,
Вони будуть раді.

Будут тебе споминати,
Як я споминаю,
Хоча уже свої мами
На світі не маю.

Моя мати в ріднім краю
В гробі спочиває,
Але єї люба пісня
В Канаді лунає.

Список умовних скорочень
використаної літератури

- Буковинські народні пісні
Гижга О., 1972
Гошовський В., 1968
Закарпатські народні пісні
Квітка К.
Колесса Ф., 1929
Наймитські та заробітчанські пісні
На чужині.
Ревуцький Д.
Роздольський Й., Людкевич С.
- Буковинські народні пісні/Упор., вступ. стаття та прим. Л. Яценка.— К.: Вид-во АН УРСР, 1963.
Українські народні пісні з Лемківщини/Зібрав О. Гижга. Заг. ред., передм. С. Грици.— К.: Наукова думка, 1972.
Гошовський В. Украинские песни Закарпатья.— М.: Сов. композитор, 1968.
Закарпатські народні пісні/Упор., передм. та прим. З. І. Василенко.— К.: вид-во АН УРСР, 1962.
Квітка К. В. Українські народні мелодії.— Етнографічний збірник.— К.: Слово, 1922.— Т. 2.
Народні пісні з Галицької Лемківщини/Зібр. і упорядкував Ф. Колесса.— Етнографічний збірник.— Львів, 1929.— Т. XXXIX—XL.
Наймитські та заробітчанські пісні/Упор. С. Й. Грица, О. І. Дей, М. Г. Марченко.— К.: Наук. думка, 1975.
На чужині. Пісні про еміграцію в Америку./ Зібрав М. Мушинка. Мелодії записав Ю. Костюк. Додаток до «Нового життя» — № 3, [Пряшів], 1964.
Золоті ключі/Упор. Д. Ревуцький.— К., 1927.— Вип. 2.
Галицько-руські народні мелодії/Зібр. Й. Роздольський, ред. С. Людкевич. Етнографічний збірник.— Львів, 1906.— Т. XXI, Ч. I; — Львів, 1908 — Т. XXII, Ч. II.

- Рук. фонди ІМФЕ
Соболевський М.
Співанки-хроніки
Срібна роса
Тимко О.
Укр. нар. пісні Східної Словаччини,
Укр. нар. пісні Східної Словаччини,
Reading in Canadian Slavic Folklore
- Рукописні фонди Інституту мистецтвознавства, фольклору та етнографії ім. М. Т. Рильського АН УРСР.
Лемківські співанки/Зібр. і упор. М. Соболевський.— К.: Муз. Україна, 1967.
Співанки-хроніки. Новини/Упор. О. І. Дей (тексти), С. Й. Грица (мелодії).— К.: Наук. думка, 1972.
Срібна роса: З репертуару народної співачки Анці Ябур із Стащи-на/Упор., вступ. стаття та прим. М. Мушинки.— Пряшів: вид. ЦК Культурного союзу українських трудящих в ЧССР, 1970.
Тимко О. Наша писня. Збірник народних и популярних писньох югославянських русинох.— Руски Керестур, 1954.— Кн 2, 3.
Українські народні пісні Східної Словаччини/Упор. Ю. Цимбора.— Словацьке педагогічне вид-во, 1963.— Кн. 2.
Українські народні пісні Східної Словаччини/Зап. і упор. А. Дулеба.— Словацьке педагогічне вид-во, 1977.— Кн. 3.
Reading in Canadian Slavic Folklore. I Taxis in Ukrainian by I. B. Rudnickiy.— Winnipeg, 1958.

Примітки

А Боже мій із тов Гамериков. Зап. Ф. Колесса в с. Ставіща Грибівського пов. на Лемківщині. — *Колесса Ф.*, 1929. — С. 157. — № 395. — 32.

А в Комарні добре жити. Друк за зб.: *Reading in Canadian Slavic Folklore.* — С. 63. — 76.

Ай виріс я, гарний хлопчик. Зап. С. Грица у 1970 р. в с. Розтоки Путильського р-ну Чернівецької обл. від М. Лелика. — *Співанки-хроніки.* — С. 157. — 42.

А маю я, ей, жену в старим краю. Зап. А. Дулеба в с. Олька Гуменського округу ЧСФР від М. Куруц. — *Укр. нар. пісні Східної Словаччини*, 3. — С. 81. — № 71. — 85.

Америку-єм зрайзовал. Зап. А. Дулеба у м. Свиднику ЧСФР від З. Пилип. — *Укр. нар. пісні Східної Словаччини*, 3. — С. 82. — № 72. — 147.

А не є то на свеце, як молоді невесеце. Зап. Ф. Колесса в с. Ставіща Грибівського пов. на Лемківщині від О. Лаврин. — *Колесса Ф.*, 1929. — С. 246. — № 562. — 111.

А там долов, а там долов при Дунаю. Зап. О. Гижа в с. Висова Горницького пов. на Лемківщині від С. Окарми. — *Гижа О.*, 1972. — С. 335. — 116.

Бідний чоловік, бідний, та не має звідки жити. Зап. Л. Постоловський у с. Чернолозинці Кам'янецького пов. на Поділлі. — *Наймитські та заробітчанські пісні.* — С. 413. — 54.

Брецман карі до Чикаго каплює. Зап. В. Гошовський в с. Антонівка Ужгородського р-ну і обл. від М. Федак. — *Гошовський В.*, 1968. — С. 423. — № 260. — 62.

Буд здрава, землице. Зап. М. Соболевський на Лемківщині. — *Соболевський М.*, 1967. — С. 279. — 31.

Бувай ми здорова ти, дівчино моя. Зап. О. Роздольський в с. Серафинці Городенківського пов. на Станіславщині. — Рук. фонди ІМФЕ. — ф. 40-1, од. зб. 4, арк. 34 Мелодію див. *Людкевич С.*, 1906. — С. 234. — № 984. — 34.

Буковино моя мила, мій солодкий краю. Друк за зб.: *Reading in Canadian Slavic Folklore.* — С. 66. — 80.

Були у нас колись воли, та й тато продали. Зап. в с. Тухля Сколівського р-ну Львівської обл./Фонди кабінету фольклору Львівської консерваторії, інв. № 1333. Розшифр. С. Грица. — *Співанки-хроніки.* — С. 146. — 149.

В Америці трен за тренем бежі. Зап. В. Гошовський у с. Антонівка Ужгородського р-ну Закарпатської обл. від Є. Повхан. — *Гошовський В.*, 1968. — С. 422. — № 259. — 51.

В вишневім садочку пташки щебетали. Зап. С. Грица в 1969 р. у с. Лисятичі Стрийського р-ну Львівської обл. від жінок ланки Ганни Дмитришин. — *Наймитські та заробітчанські пісні.* — С. 447. — 88.

В Вінніпегу дороженька ковбочками вбита (А). Зап. С. Грица в 1970 р. у с. Лошнів Тербовлянського р-ну Тернопільської обл. від І. Процика. — *Наймитські та заробітчанські пісні.* — С. 450. — 78.

В Вінніпегу дороженька ковбочками вбита (Б). Зап. С. Грица в 1969 р. у с. Глещава Тербовлянського р-ну Тернопільської обл. від С. Стецишина. — *Наймитські та заробітчанські пісні.* — С. 451. — 79.

В Гамерице в салонє, в салоне. Зап. Ф. Колесса в с. Андріївка, пов. Новий Санч на Лемківщині від П. Семчишин з дівчатами. — *Колесса Ф.*, 1929. — С. 122. — № 326 б. — 131.

В Гамериці брама малювана. Зап. О. Гижа в с. Висова Горлицького пов. на Лемківщині від О. Гатали. — *Гижа О.*, 1972. — С. 341. — 115.

В Канаді, в Манітобі новина ся стала. Друк за зб.: *Reading in Canadian Slavic Folklore.* — С. 66-67. — 73.

Гей, а не є то, не є, гей, як молоді невесеце. Зап. О. Роздольський в с. Рихвальд Горлицького пов. на Лемківщині. — *Наймитські та заробітчанські пісні.* — С. 467. — 112.

Гей, поїхав мій милий аж до Гамерики. Зап. С. Грица у 1970 р. в с. Лошнів Тербовлянського р-ну Тернопільської обл. від І. Процика. — *Наймитські та заробітчанські пісні.* — С. 451. — 97.

Гей, чорна Америка. Зап. Ю. Цимбора в с. Вишня Яблінка Гуменського пов. ЧСФР від В. Лукача. — *Укр. нар. пісні Східної Словаччини*, 2. — С. 366. — № 413. — 61.

Гой росте спориш. Зап. О. Роздольський в с. Стецева Снятинського пов. на Станіславщині. — Рук. фонди ІМФЕ, ф. 40-1, од. зб. 4, арк. 34. Мел.: С. Людкевич, *Й. Роздольський*, 1908. — С. 193. — № 804. — 32.

Дай мі, Боже, што я хочу. Зап. А. Дулеба в с. Бендиківці Свидницького округу в ЧСФР від А. Гачи. — *Укр. нар. пісні Східної Словаччини*, 3. — С. 84. — № 74. — 119.

Деся я маю жену в Еуропе. Зап. М. Мушинка в с. Станіція від А. Ямбур. — *Срібна роса.* — С. 86. — № 40. — 89.

Добре би нам било. Зап. С. Грица у 1970 р. в с. Ягільниця Чортківського р-ну Тернопільської обл. від Н. Завіської, переселеки з Лемківщини. — *Наймитські та заробітчанські пісні.* — С. 464. — 106.

Добре тим невістам, гей, у краю. Зап. Ю. Цимбора в с. Колониця Гуменського округу ЧСФР від Г. Лібак. — *Укр. нар. пісні Східної Словаччини*, 2. — С. 467. — № 414. — 111.

Добре тобі, моя мила. Зап. Ф. Колесса в с. Ганчове Горлицького пов. на Лемківщині від М. Пирч. — *Колесса Ф.*, 1929. — С. 125. — № 331 в. — 80.

Добре тому в Гамерице, хто ма жінки дві. Зап. С. Грица у 1970 р. в с. Лошнів Тереховлянського р-ну Тернопільської обл. від М. Кавінського, переселенця з Лемківщини. — *Наймитські та заробітчанські пісні.* — С. 472. — 117.

Добре в Гаменриці, як иде робота. Зап. О. Гижа в с. Висова Горлицького пов. на Лемківщині від М. Макари. — *Гижа О.*, 1972. — С. 339 — 84.

Добрі є то тим невістам в краю. Зап. Ю. Костюк на Пряшівщині, ЧСФР. — *Наймитські та заробітчанські пісні.* — С. 464. — 108.

Добрі женам у тим старим краю. Зап. А. Дулеба в м. Свиднику ЧСФР від З. Пилип. — *Укр. нар. пісні Східної Словаччини*, 3. — С. 85. — № 75. — 110.

Добрі, мужу, же маш жену в краю. Зап. Ю. Цимбора в с. Кечківці Бардіївського округу ЧСФР від М. Білас. — *Укр. нар. пісні Східної Словаччини*, 2. — С. 367. — № 415. — 107.

Ей, в Гамерицкім краю, ей, добре їсти дають. Зап. С. Грица в 1970 р. у с. Ягільниця Чортківського р-ну Тернопільської обл. від Г. Гудак. — *Наймитські та заробітчанські пісні.* — С. 433. — 82.

Ей, неска-м ту, неска-м ту. Зап. Ф. Колесса в с. Волгошова Сянїцького пов. на Лемківщині від С. Драгузів. — *Колесса Ф.*, 1929. — С. 22. — № 71 і № 290. — 34.

Ей, пуст ня, мила, пуст ня. Зап. М. Мушинка в с. Ялинка Бардіївського округу на Пряшівщині від М. Галецької. Мел. розш. Ю. Костюк. — *На чужині. Додаток до «Нового життя»*, — № 3 — С. 5. — 33.

Жено моя млада, отворяй мі двері. Зап. М. Мушинка в с. Стацин Гуменського округу ЧСФР від А. Ямбур. — *Срібна роса.* — С. 85 — № 39. — 137.

Жінко ж моя дорога, що будем робити. Зап. С. Грица в 1970 р. в с. Витилівка Кіцманського р-ну Чернівецької обл. від В. Федорюк (виконавиця перейняла цю пісню від чоловіка, який був у Канаді). — *Співанки-хроніки.* — С. 151. — 56.

За поточком, за поточком. Зап. Ю. Цимбора в с. Орлів Пряшівського округу ЧСФР від Г. Галемчини. — *Укр. нар. пісні Східної Словаччини*, 2. — С. 370. — № 419. — 100.

Заспіваймо си в Канаді. Друк. за зб.: *Reading in Canadian Slavic Folklore.* — С. 62. — 75.

Канада є розширена. Зап. А. Дулеба в м. Свиднику ЧСФР від З. Пилип (співається на мелодію пісні «Америку-єм зрайзовал»). — *Укр. нар. пісні Східної Словаччини*, 3. — С. 83. — № 72. — 125.

Канада є розширена. Зап. М. Мушинка у с. Ондавка і Вишня Полянка Бардіївського округу від Ю. Лупея з Ондавки та П. Кусайла з Вишньої Полянки Бардіївського округу на Пряшівщині. Мел. Розш. Ю. Костюк. — *На чужині. Додаток до «Нового життя»* — № 3. — С. 14. — 127.

Канадо, Канадо. Зап. І. Балюк в с. Трибухівці Бучацького пов. на Тернопільщині. — Рук фонди ІМФЕ, ф. 23 — 3, од. зб. 217. — 73.

Канадо, Канадо, яка ти зрадлива. Друк за зб.: *Reading in Canadian Slavic Folklore.* — С. 65. — 74.

Кед сой ишов з Америки. Зап. М. Соболевський на Лемківщині. — *Соболевський М.*, 1967 — С. 281. — 144.

Кед я пришол до Нев-Йорку вночі. Зап. М. Мушинка у с. Ялинка Бардіївського округу на Пряшівщині від М. Галецької. Мел. розш. Ю. Костюк. — *На чужині. Додаток до «Нового життя»* — № 3. — С. 5. — 55.

Коли я бив в Америці. Зап. Ю. Цимбора в с. Кальна Розтока Гуменського округу ЧСФР від Ю. Баумана. — *Укр. нар. пісні Східної Словаччини*, 2. — С. 377. — № 430. — 140.

Коли я шя зберал. Зап. А. Дулеба в с. Кечківці Свидницького округу від К. Деметра. — *Укр. нар. пісні Східної Словаччини*, 3. — С. 86. — № 76. — 35.

Мам я жену, мам я жену в Європе. Зап. Ю. Цимбора в с. Паригузівці Гуменського округу ЧСФР від Т. Яцош. — *Укр. нар. пісні Східної Словаччини*, 2. — С. 381. — № 435. — 83.

Маю мужа в Америці. Зап. в с. Приборжавське Іршавського р-ну Закарпатської обл. від М. Панька, розш. В. Матвієнко. — *Закарпатські народні пісні.* — С. 76. — 102.

Мій муж в Гамерице вугля си приберат. Текст: *Колесса Ф.*, 1929. — С. 291. — № 72 У. Мел. там же. — С. 23. — № 72. — 114.

Мої мамця дома, а я в Америці. Зап. О. Гижа в с. Мохначка Нижня в пов. Новий Санч на Лемківщині від Т. Марчик. — *Гижа О.*, 1972. — С. 338. — 81.

Моя жена в Евуропі жие. Зап. А. Дулеба в с. Гавай Свидницького округу ЧСФР від М. Дубас. — *Укр. нар. пісні Східної Словаччини*, 3. — С. 86. — № 77. — 91.

На стред Америки. Зап. Тон від В. Ферка серед бачванських русинів. — *Тимко О., III.* — С. 42 — № 274. — 129.

На штред Америки. Зап. А. Дулеба в м. Свиднику ЧСФР від А. Мишків. — *Укр. нар. пісні Східної Словаччини, 3.* — С. 87. — № 78. — 130.

Ой ви, гори, сині гори. Зап. П. Ліндур у 1963 р. в с. Нижні Ворота Воловецького р-ну на Закарпатті від Г. Саньо. — *Наймитські та заробітчаські пісні.* — С. 440. — 94.

Ой Канадо, Канадочко. Зап. І. Атаман в с. Рихта Кам'янець-Подільського р-ну Хмельницької обл. — *Рук. фонди ІМФЕ, ф. 10, од. зб. 43, арк. 1.* — 68.

Ой Канадо, Канадочко. Зап. К. Квітка у 1912 р. у Вихтецькій Слобідці Кам'янець-Подільського пов. — *Квітка К. Українські народні мелодії.* — С. 226. — № 741. — 70.

Ой Канадо, Канадочко. Зап. С. Грица у 1970 р. в с. Олешки Снятинського р-ну Івано-Франківської обл. від М. Тимошук та О. Близнюк. — *Наймитські та заробітчаські пісні.* — С. 425. — 71.

Ой Канадо, Канадочко, яка ти зрадлива. Зап. С. Грица у 1970 р. в м. Кіцмані Чернівецької обл. від Н. Твердохліб. — *Особистий архів автора.* — 69.

Ой Канадо, Канадочко, якась нещаслива. Друк. за зб.: *Reading in Canadian Slavic Folklore.* — С. 61. — 73.

Ой Канадо, ти чужино, ти чужино. Друк. за зб.: *Reading in Canadian Slavic Folklore.* — С. 64. — 74.

Ой Канадочка широка. Зап. Л. Ященко в с. Черногузи Вижницького р-ну Чернівецької обл. — *Буковинські народні пісні.* — С. 198. — 72.

Ой піду я, піду. Зап. В. Стеценко в с. Воля Висоцька на Львівщині. — *Наймитські та заробітчаські пісні.* — С. 450. — 37.

Ой там на горі травка ся колише. Зап. С. Грица у 1970 р. в с. Витилівка Кіцманського р-ну Чернівецької обл. від В. Федорюк. — *Наймитські та заробітчаські пісні.* — С. 454. — 77.

Ой чого я нещаслива, нащо мені жити. Зап. Д. Кавацюк в 1968 р. в с. Мишин Коломийського р-ну Івано-Франківської обл. від М. Загуцької. — *Наймитські та заробітчаські пісні.* — С. 471. — 122.

Ой якби ти, рідна сеструненько, знала. Зап. Е. М. Турчин, О. С. Смоляк в с. Городниця Підволочиського р-ну Тернопільської обл. від С. П. Марика, 1940 р. нар. Цю пісню співали його батьки, які в 20-х роках перебували в Америці. — 67.

Писала ні моя жена лист з краю. Зап. М. Мушинка у с. Полянка Бардіївського округу на Пряшівщині від П. Кусайла. Мел. розш. Ю. Костюк. — *На чужині. Додаток до «Нового життя»* — № 3, — С. 12. — 105.

Пишла би я, пишла. Зап. А. Дулеба в с. Орябина Старолюбовнянського округу ЧСФР від М. Диць. — *Укр. нар. пісні Східної Словаччини, 3.* — С. 88. — 36.

Пісне моя українська. Друк. за зб.: *Reading in Canadian Slavic Folklore.* — С. 60. — 157.

Плине качур по Дунаю. Зап. Й. Роздольський в с. Серафинці Городенківського пов. на Станіславщині. — *Рук. фонди ІМФЕ, ф. 40—1, од. зб. 1, арк. 7.* Мел.: *Людкевич С., Роздольський Й.* — С. 111. — № 428. — 44.

Подме же ми, подме з мадярського краю. Зап. Ф. Колеса в с. Дошно Сяніцького пов. на Лемківщині від Ковалів. — *Колеса Ф., 1929.* — текст — С. 356. мел. — С. 133. — № 347. — 135.

Подме, хлопці, подме до той Гамерички. Зап. Ф. Колеса в с. Яслинська Воля Нижня Сяніцького пов. на Лемківщині від Шубяків. — *Колеса Ф., 1929.* — С. 101. — № 267a. — 39.

Подме, хлопці, подме до той Гамерички. Зап. Ф. Колеса в с. Яслинська Воля Нижня Сяніцького пов. на Лемківщині від Шубяків. — *Колеса Ф., 1929.* — С. 264. — № 603 г — 40.

Поїхав миленький та до той Гамерики. Зап. Ф. Колеса в с. Чистогорб Сяніцького пов. на Лемківщині від Ю. Назаревич. — *Колеса Ф., 1929.* — С. 84. — № 233. — 103.

По Канаді ходжу та й думку думую. Зап. Й. Роздольський в с. Худиківці на Тернопільщині від лірника Й. Кардаша. — *Наймитські та заробітчаські пісні.* — С. 406. — 63.

По Канаді ходжу. Зап. С. Грица у 1989 р. від гурту жінок і чоловіків с. Нижбірок Гусятинського р-ну Тернопільської обл. — 104.

Полетів би-м на край світа. Зап. С. Грица у 1989 р. від жительок с. Підзамочок Монастирищенського р-ну Тернопільської обл., переселені з Краківського воєводства, сіл Красненського повіту Ю. Т. Язінської, 1931 р. нар., М. П. Пиж, 1934 р. нар., К. І. Годжик, 1933 р. нар., І. І. Сембред, 1931 р. нар. — 43.

Поме, хлапци, поме. Друк. за зб.: *Тимко О., II.* — С. 11. — № 120. — 41.

Понад море, понад море. Зап. О. Гижа в с. Солотвини Горлицького пов. на Лемківщині від Є. Ющик. — *Гижа О., 1927* — С. 336. — 49.

Понад море, понад море. Зап. А. Дулеба в с. Млинаривці Свидницького округу ЧСФР від А. Стахової. — *Укр. нар. пісні Східної Словаччини*, 3. — С. 89. — № 80. — 50.

Пошол мой миленки, пошол. Зап. Тон у 1928 р. в Коцури (Югославія) від В. Ферка і М. Шанта. — *Тимко О., II.* — С. 86. — № 170. — 97.

Серед Америки корчма мурована. Зап. А. Дулеба в с. Бенядиківцях Свидницького округу ЧСФР від Ю. Дулеби. — *Укр. нар. пісні Східної Словаччини*, 3. — С. 89. — № 81. — 127.

Снила са мі тамтой ночі новина. Зап. А. Дулеба в с. Бенядиківцях Свидницького округу ЧСФР від А. Гачи. — *Укр. нар. пісні Східної Словаччини*, 3. — С. 90. — № 82. — 98.

Та й не шуми, луже, дуже. Друк за зб.: *Reading in Canadian Slavic Folklore.* — С. 69. — 66.

Там в зеленім гаю, там пташки співають. Зап. Й. Роздольський в с. Городище Дублянського р-ну Львівської обл. від А. Шмондровської. Мел. В. Стеценко. — *Наймитські та заробітчанські пісні.* — С. 446. — 86.

У Піцбургу таке нове. Зап. Тон у 1928 р. у Коцури (Югославія) від В. Ферка. — *Тимко О., III.* — С. 44. — № 277. — 132.

У тим Уругваю пташкове співають. Зап. М. Мушинка у с. Полянка Бардіївського округу на Пряшівщині від І. Журава. Мел. розш. Ю. Костюк. — *На чужині. Додаток до «Нового життя»* — № 3. — С. 13. — 133.

У тій Америці сипана дражочка. Зап. Ю. Цимбора в с. Осадне Гуменського округу ЧСФР від Г. Андрух. — *Укр. нар. пісні Східної Словаччини*, 2. — С. 52. — № 56. — 52.

Ходжу по Канаді та милі рахую. Друк за зб.: *Reading in Canadian Slavic Folklore.* — С. 63. — 75.

Ходжу я по Канаді і милі рахую. Друк за зб.: *Reading in Canadian Slavic Folklore.* — С. 68. — 76

Чи ви, мамцю, спите, ей, чи ви не чуєте. Зап. Ф. Колесса в с. Шкляри Сянницького пов. на Лемківщині від Гоцків. — *Колесса Ф., 1929.* — С. 84. — № 235. — 135.

Цне мі ся за тобов. Зап. С. Грица у 1970 р. в с. Лошнів Тереховлянського р-ну Тернопільської обл. від Колтко Анни Автанівни, 1924 р. нар. — 154.

Червена курочка, білі когут. Зап. Тон у 1935 р. в Югославії. — *Тимко О., III.* — С. 15. — № 228. — 99.

Чи ви, мамо, шпиге, чи роздумуєце. Зап. в Югославії. — *Тимко О., II.* — С. 78. — № 145. Мел. — С. 26. — 136.

Чия хата соломою вкрита. Зап. М. Керецман у Пере-

чинському р-ні Закарпатської обл. — *Рукоп. збірник «Закарпатські народні пісні»/Упор. М. Попенко.* — 92.

Чуєш, брате мій. *Ревуцький Д.* — С. 12. (Сл. Б. Лепкого. муз. Л. Лепкого). — 156.

Шуми, вітре, шуми, буйний. Зап. С. Грица у 1970 р. в с. Лошнів Тереховлянського р-ну Тернопільської обл. від Колтко Анни Автанівни. — 155.

Я вам скажу, добрі люди. Друк за зб.: *Reading in Canadian Slavic Folklore.* — С. 63. — 76.

Як-єм ишов з Гамерики. Зап. О. Гижка в с. Солотвини Горлицького пов. на Лемківщині від Є. Ющик. — *Гижка О., 1972.* — С. 343. — 139.

Як-єм ішол з Америки дому. Зап. А. Дулеба в с. Бенядиківцях Свидницького округу ЧСФР від А. Гачи. — *Укр. нар. пісні Східної Словаччини*, 3. — С. 92. — № 84. — 146.

Як-єм ішол з Гамерики додому. Зап. А. Дулеба в с. Бенядиківцях Свидницького округу ЧСФР від А. Гачи. — *Укр. нар. пісні Східної Словаччини*, 3. — С. 92. — № 85. — 148.

Як-єм іхав з Гамерики додому. Зап. Ф. Колесса в с. Волтошова Сянницького пов. на Лемківщині від Драгузів. — *Колесса Ф., 1929.* — С. 237. — № 543 в. — 138.

Як ишов я з Гамерики до краю. Зап. О. Гижка в с. Висова Горлицького пов. на Лемківщині від С. Окарми. — *Гижка О., 1972.* — С. 345. — 144.

Як то добі тим невістам в краю. Зап. Ю. Цимбора в с. Вишня Яблінка Гуменського округу ЧСФР від В. Лукача. — *Укр. нар. пісні Східної Словаччини*, 2. — С. 395. — № 454. — 113.

Як я з краю виїжджаю. Зап. Ф. Колесса в с. Дошно Сянницького пов. на Лемківщині від Ковалів. — *Колесса Ф., 1929.* — С. 136. — № 356 б. — 119.

Як я ишов з Америки додому. Зап. Ю. Цимбора в с. Убля Гуменського округу ЧСФР від Є. Фейсак. — *Укр. нар. пісні Східної Словаччини*, 2. — С. 396. — № 455. — 145.

Як я ишов з Америки додому. Зап. А. Дулеба в с. Красний Брід Гуменського округу ЧСФР від Ю. Шмайди. — *Укр. нар. пісні Східної Словаччини*, 3. — С. 91. — № 83. — 142.

Як я ішол з Каселгарди дому. Зап. А. Дулеба в с. Бенядиківцях Свидницького округу ЧСФР від М. Грабовської. — *Укр. нар. пісні Східної Словаччини*, 3. — С. 93. — № 86. — 143.

Як я сой заспівам красні, премилені. Зап. М. Соболевський на Лемківщині. — *Соболевський М., 1967.* — С. 282. — 101.

Словник малозрозумілих слів

Амбурк	— Гамбург
атрамент	— чорнило
бакскар	— хвостовий вагон
бангов	— вокзал
бундурки	— картопля
банувати	— шкодувати, журитися
барз (барс)	— дуже
бас	— наставник
бетяр	— гультай
боськати	— цілувати
брецман	— гальмівний
брущен	— кущі, зарості
бурка	— буря
бути	— черевики
валал	— село
векша	— більша
велька	— велика
вельо	— багато
вера	— правда
вещей, веще	— більше
витки	— звідки
вицвічений	— вимуштруваний, навчений
вуботири	— ті, що везуть катафалк
вше	— завжди
гавз (гауз)	— дім
гавран	— ворон
гадwabний	— шовковий, едwabний
гамер	— дрібна монета
гнесь	— сьогодні
грінер блазен	— лайливе прізвисько емігрантів
гунгар	— угорець
гунцут	— негідник
дакус	— доки
дампшифа	— пароплав
джмуркати	— моргати
дзбати	— дбати, турбуватися
догварятися	— домовлятися
драга (дражка)	— дорога

дриляти	— викидати геть
друбні	— дрібні
дуркати	— галасувати, стукати
зайда	— рядно, в якому носять скошену траву
заклопати	— постукати
зась	— знову
злизати	— сьози
зохобити, зохабляти	— залишити
кабат	— куртка, солдатський мундир
камарат	— товариш
каплювати	— з'єднувати
кар	— вагон
кеби	— якби
кельо	— скільки
кельчик	— видаток, кошти
кед, кет	— коли
косиці	— квіти
красні	— гарно
крумплі	— картопля
крутні	— жахливо
кус	— трохи
кусціся	— кусник, трошки
куфер	— скриня
ладувати	— вантажити; тут: готувати
мельдуватися	— реєструватися
молон	дамба
муй	мія
наспак	— навпаки
неска	— сьогодні
ніт	— немає
нотаруш	— нотаріус
облікати	— одягати
одкаль	— звідки
орек	— земельний маєток
ос(ь)мина	— міра землі
пе(й)да	— платня, заробіток
палюнка	— горілка
парадний	— гордовитий, пишний

пенєдзи, пене — жи, пінязи (—і)	— гроші
пиля	— біля
піяти	— співати
планий	— поганий, злий
плебан	— священник
повідати	— говорити, розповісти
погріб	— похорони
под(ь)ме	— ходімо
пожички	— порічки
позаютро	— післязавтра
позерати	— дивитися
покля	— поки
понаглятися	— поспішати
поняхати	— покинути
порція	— тут: податок
през	— через
презент	— президент
псота	— втрата, шкода
райбати, рейбати	— прати
райзовати	— подорожувати
рихтуватися	— збиратися
рутяти	— кидати
сановий бич	— сучий син
сервус	— здоров був, привіт (форма привітання)
скельтовац	— зужиткувати, витратити
скура	— шкіра
сой	— собі
спацірувати	— прогулюватися
спіж	— погріб
сперати	— забороняти
стівка	— сотня
стріти	— зустріти
(на) стред	— посередині
струхніти	— сполошитися, злякатися
студено	— холодно
сяг	— міра довжини
тади	— тоді
таляр	— старовинна срібна монета
тераз	— тепер, зараз
топанки	— туфлі, взуття

траба	— треба, потрібно
трайбувати	— тут: приводити в рух
трапити	— спішити, поспішати
трен	— поїзд
тя	— тебе
унтир	— підлеглий
уцекати	— втікати
файно	— добре
фалат	— кусень, шматок
фаля	— хвиля
фарма	— ферма
флінта	— рушниця
фраїр	— хлопець, коханий
фраїрка, фраїрочка	— дівчина, кохана
фрасунок	— журба, клопіт
фейт	— вантаж, вантажний поїзд
фриштих	— сніданок
хіни	— китайці
хладок	— холодок
хтовди	— тоді
хторий	— котрий
худобний	— бідний
цент	— дрібна монета
цижми, ціжми	— взуття
ціхо	— тихо
цнути	— тужити
чунає	— відмова на право перебування в даній місцевості
шанкрувати	— розбивати
шаркан	— в'юга
шати	— одяг
швет	— світ
шиківати,	— готувати
шикувати	
шифа, шіфа	— корабель
шицки	— усі
шицко	— усе
шмарити	— викидати
шмаряти	— викидати

шифкарта	— квиток на пароплав
шмат	— одяг, шмаття
шор	— ряд
шпарувати, шперувати	— складати, заощаджувати гроші
шпацірувати	— прогулюватися
штанціон	— залізнична станція
(на) штрэд	— посередині
шувний, шумний	— гарний
што	— що
ютро	— завтра

Зміст

Українські народні пісні про еміграцію.	
<i>С. Й. Грица</i>	3
Summary	25
Важке життя на батьківщині	
і намір їхати на заробітки за її межі	
Буд здорова, землице	31
Гой росте спориш	32
А Боже мій із тов Гамериков	32
Ей, пуст ня, мила, пуст ня	33
Ей, не ска-м ту, не ска-м ту	34
Бувай ми здорова ти, дівчино моя	34
Коли я шя зберал	35
Пишла би я, пишла	36
Ой піду я, піду	37
Подме, хлопці, подме до той Гамерички	39
Подме, хлопці, подме до той Гамерички	40
Поме, хлапци, поме	41
Ай виріс я, гарний хлопчик	42
Полетів би-м на край світа	43
Плине качур по Дунаю	44
Переїзд через море, незгоди в дорозі	
Понад море, понад море	49
Понад море, понад море	50
В Америці трен за тренем бежі	51
У тій Америці сипана дражочка	52
Бідний чоловік, бідний, та не має звідки жити	54
Кед я пришов до Нев-Йорку вночі	55
Жінко ж моя дорогая, що будем робити	56
Зрадлива чужина і тяжкі заробітки	
Гей, чорна Америка	61
Брецман карі до Чікаго каплює	62
По Канаді ходжу та й думку думаю	63
Та й не шуми, луже, дуже	66
Ой якби ти, рідна сеструненько, знала	67

Ой Канадо, Канадочко	68
Ой Канадо, Канадочко, яка ти зрадлива	69
Ой Канадо, Канадочко	70
Ой Канадо, Канадочко, яка ти зрадлива	71
Ой Канадочка широка	72
Канадо, Канадо, яка ти зрадлива	73
Ой Канадо, Канадочко, якась нещаслива	73
В Канаді, в Манітобі, новина ся стала	73
Ой Канадо, ти чужино, ти чужино	74
Канадо, Канадо, яка ти зрадлива	74
Ходжу по Канаді та милі рахую	75
Заспіваймо си в Канаді	75
Я вам скажу, добрі люди	76
Ходжу я по Канаді і милі рахую	76
А в Комарні добри жити	76
Ой там на горі травка ся колише	77
В Вінніпегу дороженька ковбочками вбита	78
В Вінніпегу дороженька ковбочками вбита	79
Буковино моя мила, мій солодкий краю	80
Добре тобі, моя мила	80
Мої мамця дома, а я в Америці	81
Ей, в гамерицкім краю, ей, добре їсти дають	82
Мам я жену, мам я жену в Європе	83
Добрі в Гамериці, як иде робота	84
А маю я, ей, жену в старим краю	85
Там в зеленім гаю, там пташки співають	86
В вишневім садочку пташки щебетали	88
Десь я маю жену в Еуропе	89
Моя жена в Евуропі жиє	91
Чия хата соломою вкрита	92
Ой, ви, гори, сині гори	94

Зниження моралі, роз'єднання сім'ї

Гей, поїхав мій милий аж до Гамерики	97
Пошол мой миленьки, пошол	97
Снила са мі тамтой ночі новина	98
Червена курочка, білі когут	99
За поточком, за поточком	100
Як я сой заспівам красні, премилені	101

Маю мужа в Америці	102
Поїхав миленький та до той Гамерики	103
По Канаді ходжу	104
Писала ні моя жена лист з краю	105
Добре би нам било	106
Добрі, мужу, же маш жену в краю	107
Добрі є то тим невістам в краю	108
Добрі женам у тим старим краю	110
Добре тим невістам, гей, у краю	111
А не є то на свеце, як молоді невесце	111
Гей, а не є то, не є, гей, як младі невесце	112
Як то добрі тим невістам в краю	113
Мій муж в Гамерице вугля си приберат	114
В Гамериці брама малювана	115
А там долов, а там долов при Дунаю	116
Добре тому в Гамерице, хто ма жінки дві	117
Дай мі, Боже, што я хочу	119
Як я з краю виїжджаю	119
Ой чого я нещаслива, нащо мені жити	112

Туга за батьківщиною, повернення до рідного краю

Канада є розширена	125
Канада є розширена	127
Серед Америки корчма мурована	127
На стред Америки	129
На штред Америки	130
В Гамерице в салоне, в салоне	131
У Піцбургу таке нове	132
У тим Уругваю пташкове співають	133
Подме же ми, подме з малярского краю	135
Ци ви, мамцю, спите, ей, ци ви не чуєте	135
Чи ви, мамо, шпице, чи роздумуєце	136
Жено моя млада, отворяй мі двері	137
Як-єм їхав з Гамерики додому	138
Як-єм ишов з Гамерики	139
Коли я бив в Америці	140
Як я ішов з Амєрики додому	142
Як я ішол з Каселгарди дому	143

Як ишов я з Гамерики до краю	144
Кед сой ишов з Америки	144
Як я ішов з Америки додому	145
Як-ем ішов з Америки дому	146
Америку-ем зрайзовал	147
Як-ем ішов з Гамерики додому	149
Були у нас колись воли, та й тато продали	149
Цне мі ся за тобов	154
Шуми, вітре, шуми, буйний	155
Чуеш, брате мій	156
Пісне моя українська	157
Список умовних скорочень використаної літератури	158
Примітки	160
Словник малозрозумілих слів	168

Нотное издание

Буд здорова, землице

Украинские народные песни об эмиграции

Составитель

Грица София Иосифовна

Перевод на английский

Мирошниченка В. М.

На украинском языке

Киев, издательство «Музычна Україна»

Літературний редактор В. Г. Мордань. Художник А. Й. В л я з л о. Художній редактор В. Г. Котляр. Технічний редактор Т. С. Семченко. Коректори Т. Г. Нагорна, А. Г. Савчук

Н/К

Здано на виробництво 28.08.90. Підписано до друку 15.08.91. Формат 70×90¹/₃₂. Папір офсетний № 1. Гарнітура банниківська. Спосіб друку офсетний. Умов.-друк. арк. 6,43. Умов. фарбовідб. 7,31. Облік.-вид. арк. 6,44. Тираж 26000 пр. Замовлення 1—33. Ціна 2 крб. 30 коп.

Видавництво «Музична Україна», 252004, Київ, Пушкінська, 32.

Київська книжкова фабрика «Жовтень», 254655, МСП, Київ-53, Артема, 25.